

МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

І.В. Баришевська

Звітність банків

Курс лекцій

Миколаїв
2014

Затверджено на засіданні кафедри фінансів і кредиту обліково-фінансового факультету Миколаївського національного аграрного університету від **21.01.2014 р., протокол № 7.**

ЗМІСТ

1. АНОТАЦІЯ.....	4
2. МЕТА, ЗАВДАННЯ, ПРЕДМЕТ, ОБ'ЄКТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	5
3. МІСЦЕ ДИСЦИПЛІНИ У СТРУКТУРІ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН	6
4. СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ДИСЦИПЛІНИ	7
5. СКЛАД, ОБСЯГ І ТЕРМІНИ ВИКОНАННЯ ЗМІСТОВНИХ МОДУЛІВ.....	8
Тема 1 Загальні основи складання звітності банків України.....	9
Тема 2 Баланс	13
Тема 3 Звіт про фінансові результати діяльності банку.....	16
Тема 4 Звіт про рух грошових коштів.....	18
Тема 5 Звіт про власний капітал і примітки до фінансової звітності банку	20
Тема 6 виправлення помилок і зміни у фінансовій звітності банків.....	21
Тема 7 Консолідована фінансова звітність банків	22
Тема 8 Звітність про обороти та залишки на рахунках	24
Тема 9 Звітність за кредитними операціями	26
Тема 10 Звітність за депозитними операціями банків	29
Тема 11 Звітність за касовими операціями.....	32
Тема 12 Звітність за операціями банку з іноземною валютою.....	33
Тема 13 Звітність за операціями банку з цінними паперами.....	35
Тема 14 Звітність, що надається банками у Державний комітет статистики України.....	37
Тема 15 Податкова звітність банків.....	40
6. ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ, ЗАКОНОДАВЧО- НОРМАТИВНИХ АКТІВ	43

1. АНОТАЦІЯ

Мета: надання студентам базових знань з основи формування облікової процедури за банківськими операціями та комплексних ґрунтовних практичних знань з формування звітних даних, методики і техніки складання основних форм звітності банків.

Завдання: вивчення методів, принципів та прийомів організації звітності у комерційних банках, вирішення навчальних завдань.

Предмет: теоретично-концептуальні засади та методологічний інструментарій складання звітностей комерційних банків України з метою аналізу досягнень стратегічних цілей, контроль за їх виконанням і регулювання банківської діяльності.

Змістові модулі: Загальні основи складання звітності банків України. Звіт про фінансові результати діяльності банку. Баланс. Звіт про рух грошових коштів. Звіт про власний капітал і примітки до фінансової звітності банку. виправлення помилок і зміни у фінансовій звітності банків. Консолідована фінансова звітність банків. Звітність про обороти та залишки на рахунках. Звітність за кредитними операціями. Звітність за депозитними операціями. Звітність за касовими операціями. Звітність за операціями банку з іноземною валютою. Звітність за операціями банку з цінними паперами. Звітність, що надається банками до Державного комітету статистики України. Податкова звітність банків.

АННОТАЦИЯ

Цель: предоставление студентам базовых знаний по основам формирования учетной процедуры по банковским операциям и комплексных фундаментальных практических знаний по формированию отчетных данных, методики и техники составления основных форм отчетности банков.

Задача: изучение методов, принципов и приемов организации отчетности в коммерческих банках, решения учебных задач.

Предмет: теоретически концептуальные основы и методологический инструментальный составлений отчетностей коммерческих банков Украины с целью анализа достижений стратегических целей, контроль за их выполнением и регулирования банковской деятельности.

Содержательные модули: Общие основы составления отчетности банков Украины. Отчет о финансовых результатах деятельности банка. Баланс. Отчет о движении денежных средств. Отчет о собственном капитале и примечания к финансовой отчетности банка. Исправление ошибок и изменения в финансовой отчетности банков. Консолидированная финансовая отчетность банков. Отчетность об оборотах и остатках на счетах. Отчетность за кредитными операциями. Отчетность за депозитными операциями. Отчетность за кассовыми сделками. Отчетность за операциями банка с иностранной валютой. Отчетность за операциями банка с ценными бумагами. Отчетность, которая предоставляется банками в Государственный комитет статистики Украины. Налоговая отчетность банков.

ANNOTATION

Goal: to get to the students the basic knowledge of banking accounting procedure formation and complex grounded practical skills in formation of accounting data base, methods and techniques of making the main banking accounting forms.

Objectives: learning of methods, principles and approaches of accountability arrangement in commercial banks, solving of educational tasks.

Subject: conceptual and theoretical grounds and methodological tools for making of accountability in commercial banks of Ukraine with the aim to analyze the researching and strategic goals and control of banking activity realization and regulations.

Content modules: General bases of drafting of accounting of banks of Ukraine. Report on the financial results of activity of bank. Balance. Report about motion of money. Report about a property asset and notes to the financial reporting of bank. Correction of errors and change in the financial reporting of banks, the financial reporting of banks. Accounting about turns and tailings on accounts. Accounting, is Consolidated after credit operations. Accounting after deposit operations. Accounting after cash operations. Accounting after operations of bank security-related. Accounting which is given jars in the State committee of statistics of Ukraine. Tax accounting of banks.

2. МЕТА, ЗАВДАННЯ, ПРЕДМЕТ, ОБ'ЄКТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Робоча програма ув'язана із Законом України «Про вищу освіту», інструктивними вказівками Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, відповідає нормативній програмі професійно-орієнтованих дисциплін, нормативній програмі фундаментального циклу підготовки бакалаврів (спеціалістів) напряму «Економіка та підприємництво», Положенню Миколаївського державного аграрного університету про структурно-модульну систему навчання, затверджене рішенням вченої ради університету.

Дисципліна «Звітність банків» надає знання з організації підсумкової стадії облікового процесу у банках, а також практичних навичок: формування звітних даних, методики і техніки складання основних форм звітності банків.

Мета: надання студентам базових знань з основи формування облікової процедури за банківськими операціями та комплексних ґрунтовних практичних знань з формування звітних даних, методики і техніки складання основних форм звітності банків.

Завдання: вивчення методів, принципів та прийомів організації звітності у комерційних банках, вирішення навчальних завдань.

Предмет: теоретично-концептуальні засади та методологічний інструментарій складання звітностей комерційних банків України з метою аналізу досягнень стратегічних цілей, контроль за їх виконанням і регулювання банківської діяльності.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні знати:

- порядок складання фінансової звітності банків.
- особливості складання квартальної фінансової звітності банків.
- особливості складання річної фінансової звітності в банках України.
- особливості складання консолідованої фінансової звітності банків.
- порядок подання банками фінансової звітності до Національного банку України та її оприлюднення.

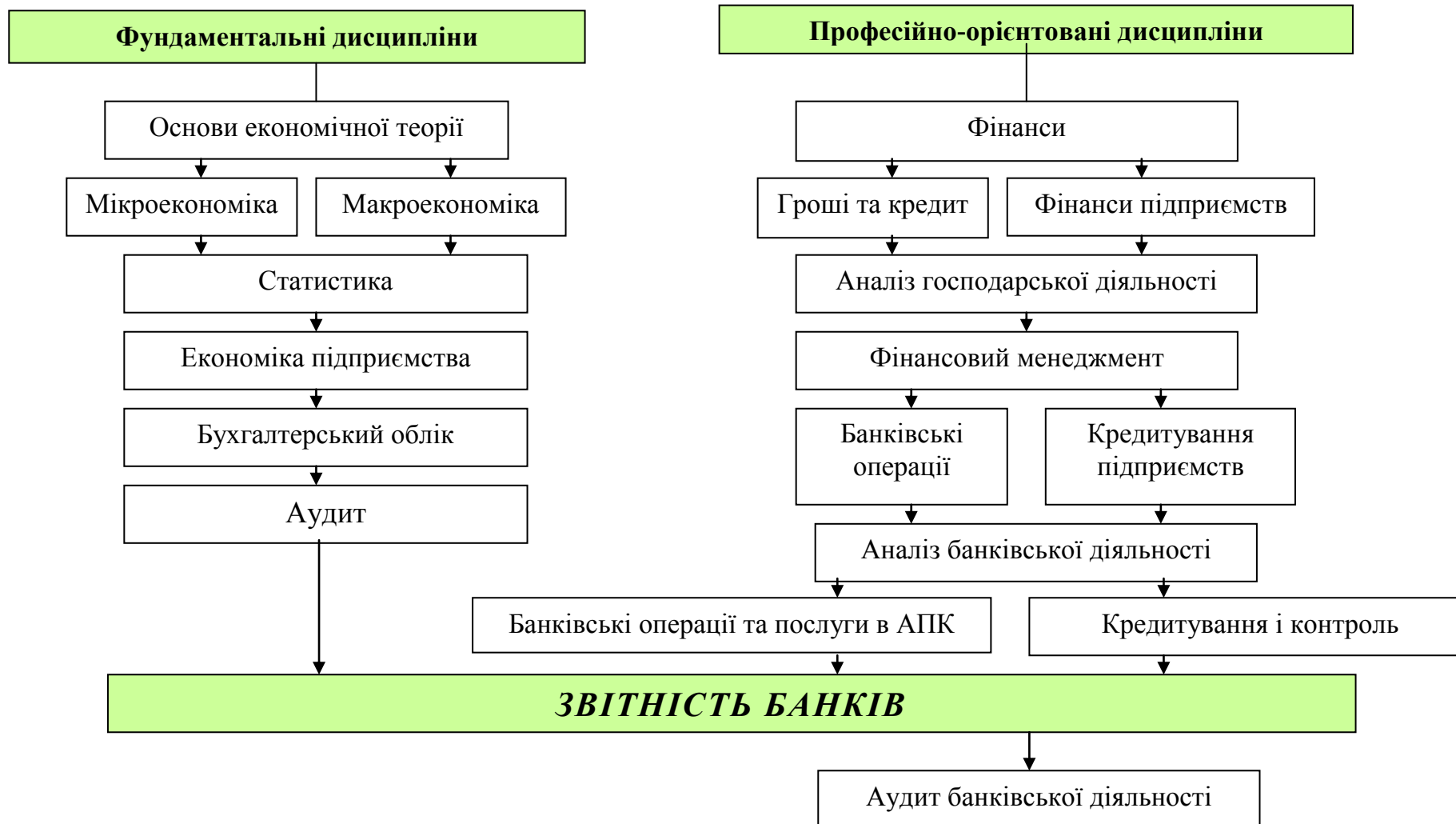
Студентам необхідно вивчити:

- теоретичні основи та нормативні документи зі складанням банківської звітності;
- методикою та технікою складання основних звітних форм;
- методики проведення основних й прогресивних видів банківських операцій та послуг, формування ресурсів банку;
- зміст основних форм звітності та порядок формування основних показників звітності;
- порядок подання, розгляду та затвердження звітних форм.

Студенти повинні вміти:

- володіти технікою складання квартальної, річної та консолідованої фінансової звітності банків.

3. МІСЦЕ ДИСЦИПЛІНИ У СТРУКТУРІ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

4. СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ДИСЦИПЛІНИ

5. СКЛАД, ОБСЯГ І ТЕРМІНИ ВИКОНАННЯ ЗМІСТОВНИХ МОДУЛІВ

Модулі курсу			Найменування змістовних модулів	Розподіл навчального часу			Термін виконання, тиждень	Термін конт-рольно-го заходу
Найменування	Обсяг, кредит	Сума залікових балів		лекції	практичні	самостійна робота		
Основні форми банківської фінансової звітності	1,9	17-28	<i>Тема 1. Загальні основи складання звітності банків України</i>	2	1	6	1	1
			<i>Тема 2. Баланс</i>	2	1	9	2	2
			<i>Тема 3. Звіт про фінансові результати діяльності банку</i>	2	1	5	3	3
			<i>Тема 4. Звіт про рух грошових коштів</i>	2	1	5	4	4
			<i>Тема 5. Звіт про власний капітал і примітки до фінансової звітності банку</i>	2	1	6	5	5
			<i>Тема 6. виправлення помилок і зміни у фінансовій звітності банків</i>	2	1	5	6	6
			<i>Тема 7. Консолідована фінансова звітність банків</i>	2	1	6	7	7
Звітність банків за операціями та до державних органів	2,1	19-32	<i>Тема 8. Звітність про обороти та залишки на рахунках</i>	2	1	5	8	8
			<i>Тема 9. Звітність за кредитними операціями</i>	2	1	9	9	9
			<i>Тема 10. Звітність за депозитними операціями</i>	2	1	5	10	10
			<i>Тема 11. Звітність касовими операціями</i>	2	1	5	11	11
			<i>Тема 12. Звітність за операціями банку з іноземною валютою</i>	2	1	5	12	12
			<i>Тема 13. Звітність за операціями банку з цінними паперами</i>	2	1	10	13	13
			<i>Тема 14. Звітність, що надається банками до Державного комітету статистики України</i>	2	1	9	14	14
			<i>Тема 15. Податкова звітність банків</i>	2	1	10	15	15
<i>Всього</i>	<i>4</i>	<i>36-60</i>		<i>30</i>	<i>14</i>	<i>100</i>		

Тема 1

Загальні основи складання звітності банків України

1. Сутність і значення банківської звітності
2. Застосування принципів бухгалтерського обліку при складанні банківської фінансової звітності
3. Загальні вимоги до фінансової звітності
4. Порядок подання банківської звітності
5. Класифікація звітності комерційних банків. Фінансова звітність банків

1. Сутність і значення банківської звітності

Звітність банку – важливий інструмент управління, який відображає результати діяльності банку, його майновий і фінансовий стан, дотримання банком фінансової дисципліни при виконанні передбачених статутом операцій, забезпеченість відповідними джерелами коштів для своєчасного виконання зобов'язань і розвитку банку.

Фінансова звітність є кінцевим етапом облікового циклу банку та основним засобом донесення фінансової інформації про нього для потреб менеджменту і зовнішніх користувачів. Банківська звітність використовується для:

1. Надання керівництву банку можливості оцінити проведені операції, їх результати, визначити подальшу політику щодо поточної діяльності;
2. Надання можливості акціонерам проконтролювати дотримання своїх інтересів при реалізації облікової політики банку;
3. Контролю за різними напрямками діяльності банку з боку Національного банку України. Надання НБУ звітності банків дає можливість оцінити діяльність банківської системи на державному рівні.

До користувачів фінансової звітності відносяться: наявні та потенційні інвестори працівники, акціонери, кредитори, банки-кореспонденти, постачальники та інші торговельні кредитори, клієнти, НБУ, уряд та урядові установи, громадськість.

Звітність складається на підставі даних усіх видів господарського обліку забезпечуючи відображення всіх підсумкових даних щодо господарських операцій, проведених у звітному періоді.

Розрізняють бухгалтерську, статистичну і оперативну звітність.

На основі даних бухгалтерського обліку складають бухгалтерську звітність. Відповідно до складових бухгалтерського обліку бухгалтерську звітність поділяють на фінансову, управлінську і податкову.

2. Застосування принципів бухгалтерського обліку при складанні банківської фінансової звітності

Принцип бухгалтерського обліку та звітності — це правило щодо вимірювання, оцінки та реєстрації господарських операцій, а також відображення їх результатів у фінансовій звітності.

Основні принципи фінансової звітності:

1. Безперервність діяльності.
2. Сталість правил бухгалтерського обліку.
3. Обачливість.
4. Нарахування доходів та витрат (поділ звітних періодів).
5. Дата операції.
5. Прийнятність вхідного балансу.
6. Відкритість.
7. Консолідація.
8. Суттєвість.

3. Загальні вимоги до фінансової звітності

Питання, що стосуються фінансової звітності банків України регулюються такими законодавчими та нормативно-правовими актами:

1. Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV;
2. Законом України «Про банки і банківську діяльність» від 7.12.2000 р. №2121-III;
3. П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затвердженим наказом МФУ від 31.03.1999 р. № 87;
4. Положенням «Про організацію бухгалтерського обліку та звітності у банках України», затвердженим постановою Правління НБУ від 30.12.1998 р. № 566;
5. Інструкцією про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України, затвердженою постановою Правління НБУ від 27.12.2007 р. № 480.

Фінансові звіти банків складаються згідно з вимогами нормативних документів НБУ, облікової політики банку та Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (МСБО).

Повна фінансова звітність банку включає:

- балансовий звіт;
- звіт про фінансові результати;
- звіт про рух грошових коштів;
- звіт про власний капітал;
- примітки до фінансових звітів.

Основні вимоги щодо форм фінансової звітності банку такі:

- відповідність національним та міжнародним стандартам з бухгалтерського обліку;
- складання на підставі даних бухгалтерського обліку;
- оптимальність за кількістю і складом показників що відображаються у фінансових звітах;
- розкриття кількісних та якісних характеристик господарського факту, явища чи процесу, які відображаються у фінансовому звіті;
- зручність формату форм фінансової звітності для заповнення, розроблення та створення програм електронної обробки інформації.

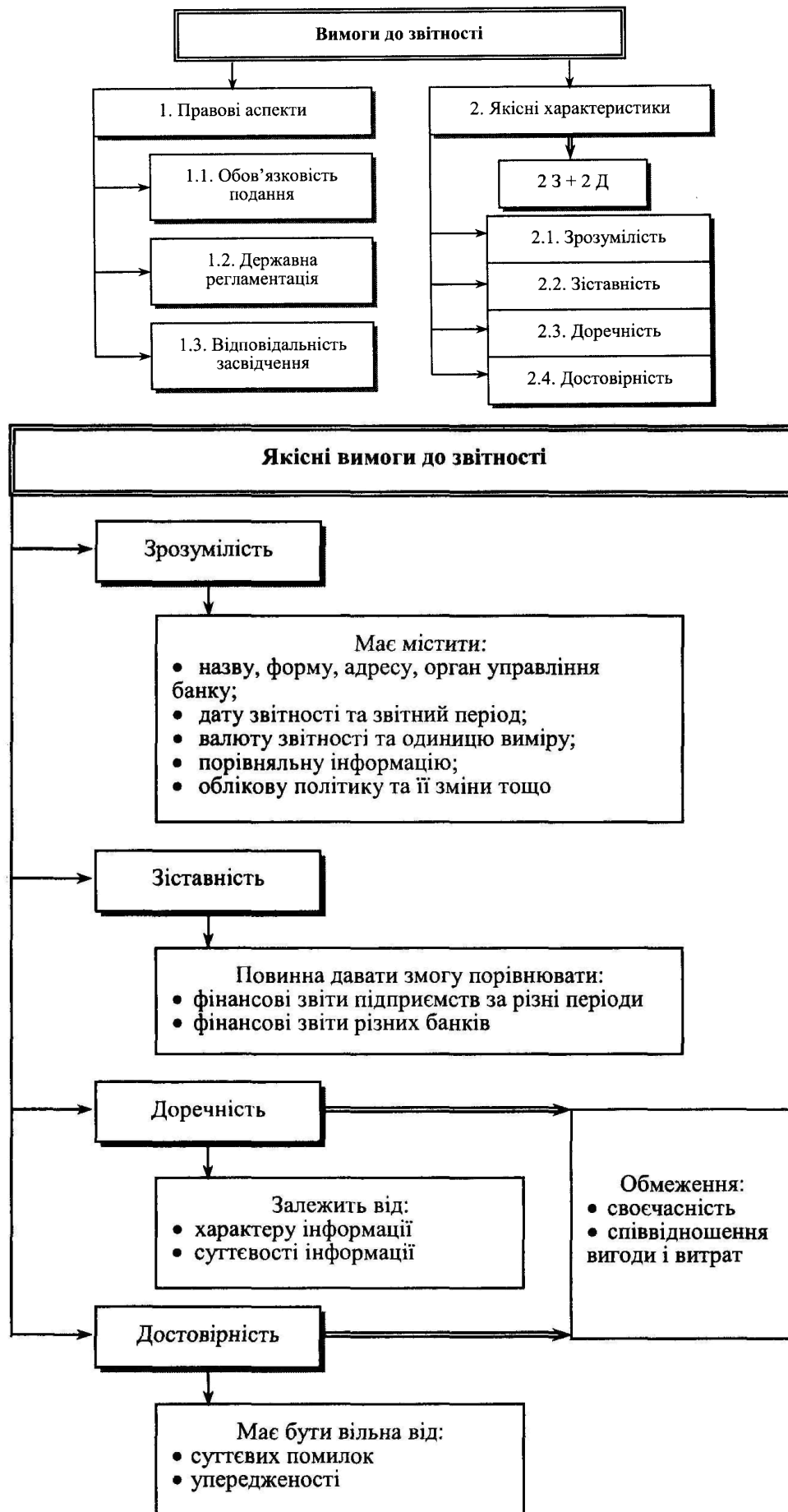
Фінансові звіти мають правдиво відображати фінансовий стан, фінансові результати діяльності та потоки грошових коштів підприємства. Правдиве подання, практично за всіх обставин, досягається шляхом відповідності міжнародним стандартам фінансової звітності.

Метою складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, **правдивої та неупередженої інформації** про

- фінансовий стан,
- результати діяльності та рух грошових коштів:

— банку,

— материнського банку та учасників консолідованої групи як єдиної економічної одиниці.

4. Порядок подання банківської звітності

У зв'язку з впровадженням у НБУ технології надання звітності, яка базується на економічних показниках, звітна інформація надається електронною поштою у вигляді файлів з набором значень економічних показників. Ці файли розроблені на базі показників форм звітності, згруповані за періодичністю надання та економічною сутністю показників.

Повним звітним періодом для складання фінансової звітності є календарний рік (починається 1 січня і закінчується 31 грудня). Звітний період ще часто називають обліковим періодом. У межах річного облікового періоду або циклу банки складають проміжні фінансові звіти.

Щоденна, місячна і квартальна звітність є проміжною і складається наростаючим підсумком з початку року. Баланс банку складається на кінець останнього дня звітного періоду.

На відміну від підприємств банки складають баланс щоденно. Щоденна звітність подається лише у складі однієї форми — Балансу.

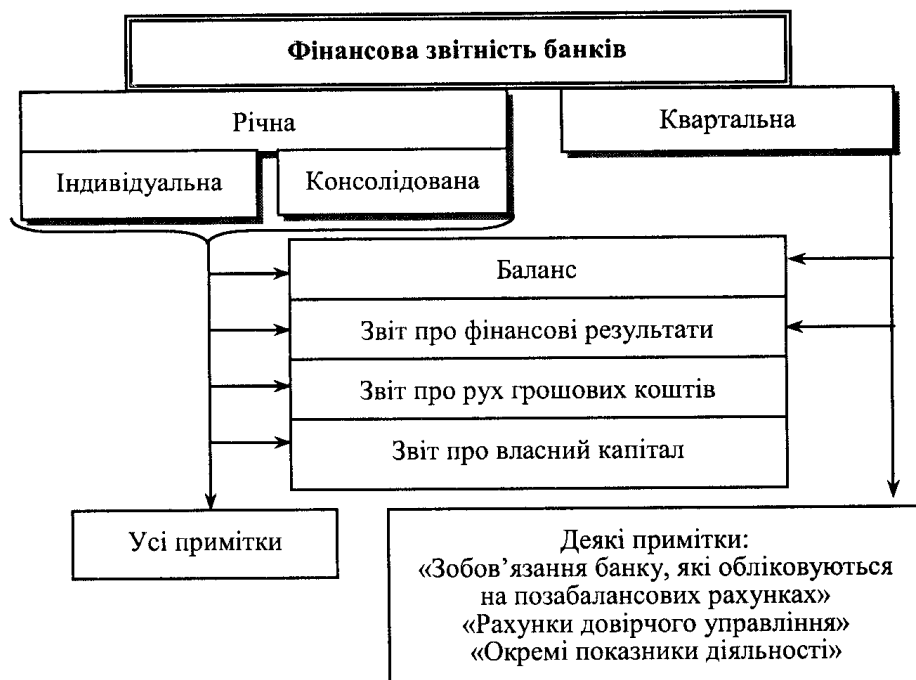
Щомісячна фінансова звітність включає дві форми: баланс та звіт про прибутки та збитки. Щомісячний і щоденний баланси складаються за однаковим форматом.

Квартальна звітність включає такі три форми: балансовий звіт; звіт про фінансові результати; примітка «Зобов'язання банку, які обліковуються на позабалансових рахунках».

Найбільш вичерпною та змістовною є річна фінансова звітність, яка надається у повному комплекті: балансовий звіт; звіт про фінансові результати; звіт про рух грошових коштів; звіт про власний капітал; примітки (їх усього 32). Слід зауважити, що більша частка суттєвої та детальної фінансової інформації щодо банку розкривається в примітках. За відсутності доступу до такої інформації об'єктивна та правдива оцінка фінансового стану і результатів діяльності банку неможлива.

Річна банківська звітність підлягає обов'язковій аудиторській перевірці та підтвердженню незалежним аудитором. Аудитор викладає свою думку тільки щодо того, чи повною мірою фінансові звіти та примітки до них відображають фінансовий стан і результати діяльності банку. Наявність аудиторського підтвердження фінансової звітності банку дає громадськості додаткові гарантії щодо її достовірності.

5. Класифікація звітності комерційних банків. Фінансова звітність банків

Можливість розкриття додаткової інформації

Форми фінансової звітності банку та їх призначення

Форми фінансової звітності	Зміст	Призначення
Баланс	Наявність економічних ресурсів, які контролюються банком, на дату балансу	• Оцінка структури ресурсів, їх ліквідності та платоспроможності банку. • Прогнозування майбутніх потреб у позиках. • Оцінка і прогнозування змін ресурсів, які банк, ймовірно, буде контролювати в майбутньому
Звіт про фінансові результати	Доходи, витрати та результати діяльності банку за звітний період	Оцінка і прогноз: • прибутковості діяльності банку, • структури його доходів і витрат
Звіт про рух грошових коштів	Генерування і використання грошових коштів протягом звітного періоду	Оцінка і прогноз діяльності: • операційної, • інвестиційної, • фінансової
Звіт про власний капітал	Зміни у складі власного капіталу банку протягом звітного періоду	Оцінка і прогноз змін у власному капіталі
Примітки до фінансових звітів	• Облікова політика • Інформація, що не наведена безпосередньо у фінансових звітах, але обов'язкова для розкриття згідно з МСФЗ • Додатковий аналіз статей звітності, необхідний для її зрозумілості	Оцінка і прогноз: • Облікової політики • Ризиків та непевності, що впливають на банк, його ресурси та зобов'язання • Діяльності підрозділів банку тощо

Тема 2 Баланс

1. Баланс банку, його елементи та принципи їх визначення
2. Види та сутність оцінки активів
3. Характеристика видів оцінки зобов'язань
4. Визначення змісту статей активів, зобов'язань та капіталу балансу

1. Баланс банку, його елементи та принципи їх визначення

Баланс банку — одна з основних форм звітності, яка характеризує фінансовий стан банку і використовується для контролю і аналізу фінансового стану банку.

Метою складання банком звіту «Баланс» є надання користувачам інформації про його фінансовий стан на звітну дату. Звіт «Баланс» дає змогу визначити склад і структуру майна банку, ліквідність банку, наявність власного та запозиченого капіталу, зміну дебіторської та кредиторської заборгованості тощо.

В основу балансового звіту закладено основне рівняння бухгалтерського обліку, що відображає взаємозв'язок між активами, зобов'язаннями та власним капіталом:

Активи = Зобов'язання + Капітал

Актив — це ресурс, що контролюється банком як результат минулих подій і використання його в майбутньому призведе до економічної вигоди.

Зобов'язання — це теперішня заборгованість банку, що виникла внаслідок минулих подій, і розрахунок, за яким має закінчитися відтік із банку ресурсів, що втілюють у собі економічні вигоди.

Капітал — це залишкова частка в активах банку після вирахування зобов'язань або незафіксована в часі сума зобов'язань установи перед її засновниками.

У звіті «Баланс» активні та пасивні рахунки згруповані у статті за економічним змістом та в порядку зменшення ліквідності. Банки України складають як квартальний, так і річний звіт «Баланс». Звіт «Баланс» складається за показниками сальдо рахунків бухгалтерського обліку на кінець останнього дня звітного періоду (кварталу, року).

Окрім квартального та річного звіту «Баланс», банки України складають і подають Національному банку України такі баланси, як:

- форма № 1Д баланс банку (щоденна);
- форма № 10 оборотно"сальдовий баланс банку (місячна).

Щоденний баланс банку (форма № 1Д) передбачає надання інформації за залишками за балансовими рахунками, рахунками доходів та витрат і за позабалансовими рахунками та формування банками зведеної інформації в розрізі кодів валют та кодів країн з урахуванням філій, що розташовані на території України та за її межами.

Баланс активів і пасивів формується за даними рахунків класів 1 — 5 Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України. У балансі, що складається за формою № 1Д, активні та пасивні рахунки відображаються окремо в чіткій послідовності за балансовими рахунками — у розрізі рахунків четвертого порядку, груп, розділів та за позабалансовими рахунками — у розрізі рахунків четвертого порядку та груп. Рахунки класу 8 до балансу не включаються.

Контрактивні рахунки в активах та контрпасивні рахунки в пасивах відображаються з протилежним знаком і зменшують відповідні статті за групами та розділами.

Оборотно-сальдовий баланс банку (форма № 10) передбачає надання інформації за оборотами та вихідними залишками за балансовими рахунками, рахунками доходів і витрат та позабалансовими рахунками за звітний місяць і формування банками зведеної інформації в розрізі кодів валют та кодів країн з урахуванням філій, що розташовані на території України та за її межами.

Баланси банку за формами № 1Д та № 10 відносяться до статистичної, а не фінансової звітності і питання, пов'язані з їх складанням і поданням до НБУ регулюються Правилами організації статистичної звітності, що подається до Національного банку України, затвердженими постановою Правління НБУ від 19.03.2003 р. № 124.

2. Види та сутність оцінки активів

Для визнання активу в балансі його слід достовірно оцінити.

Оцінка — це спосіб вартісного вимірювання економічних подій. Для визначення балансової вартості активів використовують такі види оцінки:

1. Первинна (історична) вартість;
2. Поточна (відновлювана) вартість;
3. Чиста вартість реалізації;
4. Ринкова вартість;
5. Ліквідаційна вартість;
6. Теперішня вартість;
7. Справедлива вартість.

3. Характеристика видів оцінки зобов'язань

Для визначення балансової вартості зобов'язань використовують такі види оцінки:

1. Первинна (історична) вартість;
2. Поточна вартість;
3. Вартість розрахунку;
4. Теперішня вартість;

5. Справедлива вартість.

4. Визначення змісту статей активів, зобов'язань та капіталу балансу

До основних статей активів належать:

1. Кошти та залишки у НБУ;
2. Казначейські та інші цінні папери, що рефінансуються НБУ, та цінні папери, емітовані НБУ.

До зобов'язань банку відносять кошти банків, кошти клієнтів, інші депозити, боргові цінні папери, емітовані банком, нараховані витрати до сплати, інші зобов'язання. Нараховані витрати до сплати формуються за коштами банків, коштами клієнтів, іншими депозитами, за борговими цінними паперами, емітованими банком, за заробітною платою працівників банку то що. Інші зобов'язання включають залишки за рахунками обліку субординованого боргу, доходів майбутніх періодів, кредиторської заборгованості (за операціями з банками, за господарською діяльністю, за податком на прибуток, за іншими податками, зборами, перед акціонерами банку, за операціями з фінансовими інструментами, за розрахунками з працівниками банку), дивіденди до сплати, інші резерви (за позабалансовими операціями під курсові ризики).

Капітал банку в балансі представлений статтями: статутний капітал; капіталізовані дивіденди; акції, викуплені в акціонерів; емісійні різниці; резерви; результати переоцінки; нерозподілений прибуток. Акції, викуплені в акціонерів, зменшують власний капітал банку.

Залишки за рахунками обліку внутрішньо системних розрахунків, а також; інформація за технічними рахунками групи 380 «Позиція банку щодо іноземної валюти та банківських металів» не включаються до фінансової звітності.

Під час розрахунку статей у балансі інформація групується на рівні синтетичних рахунків, груп і розділів рахунків. Техніка розрахунку статей:

- на рівні груп за активними рахунками береться сума всіх активних рахунків за мінусом контрактивних;
- на рівні груп за пасивними рахунками береться сума всіх пасивних рахунків за мінусом контр пасивних;
- на рівні розділу за групами активних рахунків береться сума всіх груп активних рахунків за мінусом групи контрактивних рахунків;
- на рівні розділу ш групами пасивних рахунків береться сума всіх груп пасивних рахунків.

Субординований борг — це звичайні незабезпечені боргові капітальні інструменти (складові елементи капіталу), які відповідно до угоди не можуть бути взяті з банку раніше п'яти років, а у випадку банкрутства чи ліквідації повертаються інвестору після погашення претензій усіх інших кредиторів. При цьому сума субординованого боргу, включеного у капітал, щорічно зменшується на 20 відсотків її первинного протягом п'яти останніх років дії договору.

Кошти, залучені на умовах субординованого боргу, можуть включатися до капіталу банку після отримання дозволу Національного банку в разі їх відповідності таким критеріям:

- є незабезпеченими, субординованими і повністю сплаченими;
- не можуть бути погашені за ініціативою власника;
- можуть вільно брати участь у покритті збитків без пред'явлення банку вимоги щодо припинення торговельних операцій;
- дозволяють відстрочення обслуговування зобов'язань щодо сплати відсотків, якщо рівень прибутковості не дозволяє банку здійснити такі виплати.

Тема 3

Звіт про фінансові результати діяльності банку

1. Економічна сутність, види та принципи доходів і витрат
2. Сутність прибутку та збитку. Класифікація видів діяльності суб'єкта господарювання
3. Побудова і зміст звіту про фінансові результати
4. Порядок ведення рахунків обліку доходів і витрат банку
5. Визначення чистого прибутку.
6. Показники прибутковості акцій і порядок їх розрахунку

1. Економічна сутність, види та принципи доходів і витрат

Звіт про фінансові результати надає інформацію про доходи витрати, прибутки, збитки банківської установи за звітний період. Звіт про фінансові результати має значне інформаційне навантаження, оскільки показує окремо статті доходів і витрат банку за кожним видом банківських операцій. Так, банки повинні окремо показувати процентний дохід і процентні витрати, комісійний дохід і витрати, результат торгівельних операцій, адміністративні витрати, витрати на безнадійні і сумнівні борги та інші статті доходів і витрат.

Облік доходів підприємства регламентується П(С)БО 15 "Дохід".

Доходи — це збільшення економічних вигод протягом звітного періоду у вигляді надходження чи збільшення корисності активів або у вигляді зменшення зобов'язань, результатом чого є збільшення власного капіталу (причому таке збільшення не пов'язане з внесками засновників).

Витрати підприємства регламентуються П(С)БО 16 "Витрати".

Витрати — це зменшення економічних вигод протягом звітного періоду у вигляді вибуття чи амортизації активів або у вигляді виникнення зобов'язань, результатом чого є зменшення власного капіталу (причому таке зменшення не пов'язане з виплатами засновникам).

Елементами звіту про фінансові результати є: доходи, витрати, прибутки, збитки.

За класифікацією доходів і витрат за видами діяльності і функціями побудований розділ I звіту про фінансові результати. У розділі II звіту про фінансові результати операційні витрати (на виробництво, збут, управління та інші операційні витрати) надаються в розрізі економічних елементів.

2. Сутність прибутку та збитку. Класифікація видів діяльності суб'єкта господарювання

Прибуток — це збільшення власного капіталу в результаті фінансово-господарської діяльності, крім внесків засновників у капітал.

Збиток — це зменшення власного капіталу у результаті фінансово-господарської діяльності, крім вилучень частки засновників із капіталу.

Побудова звіту про прибутки і збитки ґрунтується на класифікації діяльності суб'єкта господарювання.

Діяльність поділяється на звичайну та надзвичайні події та операції.

Звичайна - це будь-яка основна діяльність, а також операції, що забезпечують основну діяльність або виникають внаслідок неї.

Надзвичайними подіями є операції, які не трапляються регулярно і відрізняються від звичайної діяльності. Це така, яка не виникає в ході нормального життєвого циклу підприємства. Це техногенні катастрофи, стихійні лиха, пожежі, аварії тощо.

3. Побудова і зміст звіту про фінансові результати

Звіт про фінансові результати - це звіт про доходи, витрати і фінансові результати підприємства.

Він формується з чотирьох стовпців:

1. Рядок
2. Назва статті
3. Звітний рік
4. Попередній рік

4. Порядок ведення рахунків обліку доходів і витрат банку

Інформаційною основою звіту є дані фінансового обліку доходів і витрат. Як об'єкт обліку доходи і витрати банку поділяються на:

1. *Процентні доходи і витрати (відповідно 60-й і 70-й розділи Плану рахунків)*

Процентними називають доходи (витрати), які розраховуються пропорційно до часу і суми активу чи зобов'язання.

Розрізняють такі види процентних доходів (витрат):

*Доходи (витрати) за кредитами і депозитами та за іншими процентними фінансовими інструментами, у тому числі за борговими цінними паперами з фіксованим прибутком;

*Доходи (витрати) у вигляді амортизації дисконту (премії) за борговими цінними паперами;

*Комісійні доходи і витрати, подібні за природою до процентних.;

2. *Комісійні доходи і витрати (відповідно 61-й і 71-й розділи Плану рахунків)*

3. *Результат від торговельних операцій (62-й розділ Плану рахунків)*

4. *Інші операційні доходи і витрати (відповідно 63-й і 73-й розділи Плану рахунків)*

5. *Інші доходи (64-й розділ Плану рахунків)*

6. *Загальні адміністративні витрати (74-й розділ Плану рахунків)*

7. *Відрахування в резерви (77-й розділ Плану рахунків);*

8. *Повернення списаних активів (67-й розділ Плану рахунків);*

9. *Непередбачені доходи і витрати (відповідно 68-й і 78-й розділи Плану рахунків)*

Ведення обліку процентних і комісійних доходів і витрат банку регламентується «Правилами бухгалтерського обліку процентних і комісійних доходів та витрат банку», затверджених постановою Правління НБУ від 25.09.97 р. № 316 зі змінами і доповненнями.

Облік доходів і витрат здійснюється наростаючим підсумком з початку року. Залишки за рахунками доходів і витрат закриваються підсумковим проведенням в останній день звітного року.

5. Визначення чистого прибутку.

Чистий прибуток (збиток) *дорівнює* Прибутку після оподаткування *додати (відрахувати)* Непередбачені доходи/витрати.

Призначення звіту про фінансові результати полягає у визначенні чистого прибутку (збитку) звітного періоду. З цією метою у формі звіту передбачається послідовне зіставлення його статей. Таким чином, процес розрахунку прибутку (збитку) звітного періоду може бути поділений на такі кроки:

1. Визначення чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, послуг);
2. Розрахунок вагового прибутку (збитку);
3. Визначення фінансового результату—прибутку (збитку) — від операційної діяльності;
4. Розрахунок прибутку (збитку) від звичайної діяльності до оподаткування;
5. Визначення прибутку (збитку) від звичайної діяльності;
6. Визначення чистого прибутку (збитку) звітного періоду.

Рахунки з обліку доходів за технікою записів пасивні, витрат — активні.

Рахунки з обліку нарахованих доходів і витрат входять до складу першого, другого і третього класів плану рахунків. Вони розміщені в групах активів, які приносять доходи, і платних пасивів, які застосовуються банками як фінансові інструменти.

6. Показники прибутковості акцій і порядок їх розрахунку

Фінансовий результат діяльності банку за рік відображається за рахунками:

- якщо фінансовим результатом є прибуток — здійснюють записи за пасивним рахунком 5040 «Прибуток звітного року, що очікує затвердження»;
- якщо фінансовим результатом є збиток — здійснюють записи за активним рахунком 5041 «Збиток звітного року, що очікує затвердження».

Такий підхід забезпечує прозорість обліку фінансових результатів діяльності банку.

Облік фінансових результатів діяльності банку ведеться на рахунках 5040 або 5041 до річних зборів акціонерів (засновників). На річних зборах зареєстрований фінансовий результат має бути стверджений. Водночас приймається рішення про розподіл чистого прибутку після оподаткування.

Після закінчення кожного фінансового року Правління банку подає звіт про свою діяльність для затвердження на загальних зборах акціонерів, а також; свої пропозиції щодо розподілу отриманого прибутку, включаючи пропозиції про збільшення капіталу банку.

Порядок розподілу прибутку повинен відповідати чинному законодавству України та засновницьким документам банку.

Банки, створені у формі відкритих акціонерних товариств, звичайні акції, які відкрито продають та купують, надають інформацію про чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію у звіті про фінансові результати діяльності банку.

Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію визначається діленням скоригованого чистого прибутку (збитку) на скориговану середньорічну кількість простих акцій в обігу.

Величина скоригованого чистого прибутку (збитку) є показником максимально можливого ступеня зменшення прибутку (збільшення збитку) на одну просту акцію банку в разі конвертації розбавляючи потенційних простих акцій без відповідного збільшення активів банку.

Тема 4

Звіт про рух грошових коштів

1. Сутність та значення звіту про рух грошових коштів
2. Характеристика операційної, фінансової і інвестиційної діяльності
3. Методи складання звіту про рух грошових коштів банку та їх сутність
4. Визначення грошових потоків та розрахунок змін в обсягах за звітний період

1. Сутність та значення звіту про рух грошових коштів

Метою звіту про рух грошових коштів є надання користувачам фінансових звітів-підстав для оцінки спроможності банку генерувати грошові кошти, а також для оцінки потреби банку в них.

Звіт про рух грошових коштів доповнює баланс і звіт про фінансові результати діяльності банку.

Звіт про рух грошових коштів характеризує вплив фінансово-господарської діяльності банку на грошові потоки.

Терміни у цьому звіті використовуються у такому значенні:

Грошові потоки (рух коштів) — це надходження і вибуття грошових коштів та їх еквівалентів.

Грошові кошти — це готівкові кошти в касі та депозити до запитання.

Еквіваленти грошових коштів — це короткострокові високоліквідні фінансові інвестиції, які вільно конвертуються у відомі суми грошових коштів і яким притаманний незначний ризик зміни вартості.

Негрошові операції — це операції, які не потребують використання грошових коштів та їх еквівалентів.

2. Характеристика операційної, фінансової і інвестиційної діяльності

При складанні та наданні "Звіту про рух грошових коштів" залежить від видів діяльності, як:

- операційна;
- фінансова;
- інвестиційна.

Операційна діяльність — це основна діяльність банку, що дає дохід, а також інші види діяльності, що не входять до складу інвестиційної чи фінансової діяльності.

Інвестиційна діяльність — це придбання і продаж довгострокових активів, а також інших інвестицій, які не є еквівалентами грошових коштів.

Фінансова діяльність — це діяльність, яка спричиняє зміни розміру та складу власного і запозиченого капіталу банку.

Види діяльності за класифікацією грошових потоків поділяється на:

- надходження грошових коштів;
- сплата грошових коштів.

3. Методи складання звіту про рух грошових коштів банку та їх сутність

Звіт про рух грошових коштів може складатись одним із двох методів: прямим чи непрямым.

Прямий метод вимагає постійного накопичення даних про рух грошових коштів, узагальнення потрібних показників в аналітичному обліку.

Непрямий метод ґрунтується на максимальному використанні вже підготовлених показників фінансових звітів (балансу та звіту про фінансові результати) та мінімальному використанні даних первинних документів, облікових регістрів та аналітичних і синтетичних рахунків бухгалтерського обліку.

Слід зауважити, що рух коштів внаслідок інвестиційної і фінансової діяльності визначається тільки прямим методом

Банк самостійно обирає метод складання звіту про рух грошових коштів.

4. Визначення грошових потоків та розрахунок змін в обсягах за звітний період

Чистий грошовий прибуток від поточних операцій банку обчислюється таким чином: з прибутку за звітний період знімаються всі не грошові потоки за рахунками доходів і витрат (витрати — додаються, доходи — віднімаються).

За всіма рахунками 6-го та 7-го класів береться до розрахунку різниця між залишками на кінець та початок звітного періоду.

Грошове збільшення (зменшення) активів банку — це грошовий потік, що дорівнює різниці між залишками за активними рахунками із вирахуванням контрактивних рахунків на початок і кінець звітного періоду та з вирахуванням усіх не грошових потоків за рахунками доходів, витрат і капіталу.

Позитивний результат додається до грошових потоків, негативний — віднімається.

Грошове збільшення (зменшення) пасивів банку — це грошовий потік, що дорівнює різниці між залишками за пасивними рахунками з вирахуванням контр пасивних рахунків на початок і кінець звітного періоду з вирахуванням усіх не грошових потоків за рахунками доходів та витрат.

Позитивний результат додається до грошових потоків, негативний — віднімається. За всіма рахунками береться різниця між залишками на кінець і початок періоду. Враховуючи,

що початком періоду є 1 січня кожного року, сума залишків на початок періоду за класами 6 «Доходи» та 7 «Витрати» дорівнює нулю.

Тема 5

Звіт про власний капітал і примітки до фінансової звітності банку

1. Сутність і джерела інформації для складання звіту про власний капітал банку
2. Визначення впливу змін в обліковій політиці і виправлення помилок у звіті про власний капітал
3. Сутність, значення та класифікація приміток до фінансової звітності банку

1. Сутність і джерела інформації для складання звіту про власний капітал банку

Метою складання звіту про власний капітал банку є розкриття інформації про зміни у власному капіталі протягом звітного періоду.

Для забезпечення можливості порівняльного аналізу банки додають до річного звіту звіт про власний капітал за попередній рік. *Звіт про власний капітал доповнює інформацію про фінансовий стан банку та зміни між датами балансу, яка надана в інших фінансових звітах: балансі; звіті про фінансові результати; звіті про рух грошових коштів.* Крім вказаних фінансових звітів інформація для складання звіту про власний капітал отримується з установчих документів та свідоцтв про реєстрацію випуску акцій.

2. Визначення впливу змін в обліковій політиці і виправлення помилок у звіті про власний капітал

Зміни у власному капіталі банку можуть відбуватися за рахунок:

1. змін облікової політики;
2. виправлення помилок;
3. переоцінки основних засобів;
4. переоцінки нематеріальних активів;
5. перевищення сум попередніх дооцінок над сумою попередніх уцінок залишкової вартості об'єктів – необоротних активів, що раніше були переоцінені, у разі їх вибуття;
6. дивідендів до сплати за минулий рік;
7. капіталізованих дивідендів;
8. чистого прибутку;
9. розподілу у загальні резерви;
10. розподілу в резервні фонди банку;
11. сплати у раніше зареєстрований статутний капітал;
12. реєстрації акцій нового випуску;
13. купівлі власних акцій;
14. продажу викуплених власних акцій;
15. анулювання раніше викуплених акцій.

3. Сутність, значення та класифікація приміток до фінансової звітності банку

Примітка — це додаткова інформація для розкриття та уточнення суми, суті та класифікації операції, до якої вона відноситься.

Усі примітки повинні розкривати користувачам фінансової звітності не тільки суми, але й методи їх розрахунку та оцінки.

У примітці повинні наводитись роз'яснення щодо змін в обліку, які були внесені протягом року.

Статті фінансової звітності «Інші...» за активами, зобов'язаннями, доходами та витратами мають відображатися окремою статтею в примітці, якщо суми складають більше 5 % від

загальних сум згідно з їх категорією (за активами, зобов'язаннями, доходами та витратами відповідно).

Кожний банк має зазначати свої особливості щодо діяльності й обліку і за потреби може створювати додаткові примітки.

Примітки до фінансових звітів за складом поділяють на три компоненти:

1. Облікова політика
2. Інформація, не наведена безпосередньо у фінансових звітах, але обов'язкова за стандартами
3. Інформація, що містить додатковий аналіз статей звітності, потрібний для забезпечення її зрозумілості та доречності

Тема 6

Виправлення помилок і зміни у фінансовій звітності банків

1. Події після дати формування балансу
2. Здійснення коригуючих проводок та складання звітності за ними
3. Різновиди коригуючих проводок для усунення помилок

1. Події після дати формування балансу

Коригування фінансової звітності здійснюється стосовно подій, що відбулися після дати балансу. Датою балансу є кінець останнього дня звітного періоду.

Події після дати балансу — це події, які відбуваються між датою балансу і датою затвердження керівництвом фінансової звітності, підготовленої до оприлюднення, та ті, які вплинули або можуть вплинути на фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів банку, а отже можуть вимагати коригування певних статей або розкриття інформації про ці події у примітках до фінансових звітів.

Коригування статей активів і зобов'язань здійснюється шляхом сторнування та (або) додаткових записів в обліку звітного періоду. Ці коригуючі проводки відображають уточнення оцінки відповідних статей внаслідок подій після дати балансу.

Події, що відбуваються після дати балансу і вказують на умови, що виникли після цієї дати, не потребують коригування статей фінансових звітів. Такі події слід розкривати в примітках до фінансових звітів, якщо відсутність інформації про них вплине на здатність користувачів звітності робити відповідні оцінки та приймати рішення.

*Впливають події після дати балансу на фінансовий стан, результати діяльності, рух коштів у разі свідчення про обставини, які існували на дату балансу тобто відбулося коригування фінансових звітів.

*Не впливають події після дати балансу на фінансовий стан, результати діяльності, рух коштів якщо вказують на обставини, які виникли після дати балансу тобто відбувалося розкриття характеру і наслідків суттєвих подій у примітках.

2. Здійснення коригуючих проводок та складання звітності за ними

Коригування статей звітності — це сторнування та (або) додаткові записи в обліку звітного періоду. Ці коригуючі проводки відображають уточнення оцінки відповідних статей внаслідок подій після дати балансу.

Коригуючі проводки здійснюють, керуючись принципом суттєвості.

Принцип суттєвості — інформація вважається суттєвою, якщо її відсутність або неправильний виклад може вплинути на економічні рішення користувачів.

Суттєвість залежить від обсягу статті та суми помилки, яка допускається в сумі статті фінансового звіту, а також ступеня точності, який вимагається під час оцінки суми статей фінансового звіту. Банк здійснює коригування сум, зазначених у його фінансових звітах, (суттєвих — обов'язково, несуттєвих — у відповідності до облікової політики банку).

У статтях звіту про фінансові результати всі суми для порівняння наводяться з урахуванням впливу податку на прибуток. Суттєвою вважається сума, що становить один або більше одного відсотка відповідної суми.

При здійсненні коригуючих проводок банки не можуть використовувати систему електронних платежів НБУ.

Коригуючі проводки здійснюються після звітного періоду протягом перших днів наступного місяця. Коригуючі проводки за результатами зовнішнього аудиту здійснюються після звітного року протягом періоду з 1 лютого по 1 травня.

Коригуючі проводки відображаються в балансі банку за поточною датою (у день фактичного здійснення проводки).

Для здійснення коригуючих проводок банки використовують рахунки, визначені Планом рахунків бухгалтерського обліку комерційних банків України, затвердженим постановою Правління НБУ від 21.11.1997М 388

Центральна розрахункова палата надсилає до НБУ роздруковані зведені та в розрізі банків — юридичних осіб відомості про коригуючі проводки за звітний період. При цьому окремо формується відомість коригуючий проводок за результатами перевірок зовнішнього аудиту. Відомості формуються з файлів 02, 25, 81 як звітність за формою №10 «Оборотно-сальдовий баланс банку».

Звіт за формою № ІД «Баланс банку» (файл 01 «Дані про залишки на рахунках») надається з урахуванням змін залишків за балансовими рахунками, що відбулися після проведення коригуючих проводок.

До показників за формою звітності № 2 «Звіт про прибутки та збитки банку» (файл 02) повинні включатися всі коригування звітного періоду, що стосуються цієї звітності.

Показники місячних форм звітності звіряються з формою № 1 «Баланс банку» (файл 02).

3. Різновиди коригуючих проводок для усунення помилок

Розглянемо приклад здійснення коригуючих проведення для виправлення помилки, допущеної у попередніх періодах.

Під час складання фінансової звітності за 2002 рік виявлено помилку в складі загально адміністративних витрат за 2001 рік: нарахована амортизація адміністративної будівлі, яка на дату балансу ще не була введена в експлуатацію і відображалася як незавершене будівництво. Сума за вказаною помилкою — 60 тис. грн.

З навчальною метою зробимо такі припущення:

- > не відбувалося надзвичайних подій;
- > не здійснювалась переоцінка основних засобів;
- > оскільки колонка «Нерозподілений прибуток» звіту про власний капітал банку включає групи рахунків 503 «Результати минулих років» та 504 «Результати звітного року, що очікують затвердження», для спрощення розрахунку будемо вважати, що банк не здійснив бухгалтерський запис щодо перерахування суми підтвердженого прибутку, що залишається в розпорядженні банку, з рахунку 5040 «Прибуток звітного року, що очікує затвердження» на рахунок 5030 «Нерозподілений прибуток минулих років».

Тема 7

Консолідована фінансова звітність банків

1. Сутність принципу «Консолідація»
2. Порядок складання консолідованої фінансової звітності
3. Розкриття інформації про складання консолідованої фінансової звітності в примітках

1. Сутність принципу «Консолідація»

Банківські установи складають консолідовану фінансову звітність та подають її до Національного банку України відповідно до Інструкції про консолідацію фінансової звітності

банків України, затвердженої постановою Правління Національного банку України від 05.10.2001 р. №422, облікової політики банку та інших нормативних актів Національного банку України.

Консолідована фінансова звітність — це звітність, що відображає фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів банку — юридичної особи та його дочірніх установ як єдиної економічної одиниці.

Консолідована група — це окрема економічна одиниця, неюридична особа, яка представляє собою сукупність юридичних осіб, включаючи головну банківську установу (материнський банк з урахуванням філій, представництв, відділень на території України і за кордоном) та учасників групи (дочірні небанківські установи, дочірні банки).

Пакет консолідації— визначені материнським банком у процесі складання консолідованої фінансової звітності склад та форми уніфікованих фінансових звітів.

Уніфіковані звіти — індивідуальна інформація учасників консолідації, що використовується материнським банком у процесі складання консолідованої фінансової звітності.

Внутрішньогрупові операції— операції між материнським банком та дочірньою установою або між дочірніми установами однієї групи (наприклад, оренда майна, реалізація основних засобів і нематеріальних активів, надання кредитів, депозитів).

Дочірні установи — установи, що перебувають під контролем материнського банку.

Материнський банк — банк, який здійснює контроль дочірніх установ.

Метою складання консолідованої фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів банку — юридичної особи та його дочірніх установ як єдиної економічної одиниці.

Складання консолідованої фінансової звітності банківськими установами базується на принципах:

- повноти;
- справедливої та достовірної оцінки;
- суттєвості;
- використання єдиних методів оцінки тощо.

2. Порядок складання консолідованої фінансової звітності

Консолідована фінансова звітність складається материнським банком шляхом включення до складу своїх фінансових звітів на відповідну дату даних учасників (банківських та небанківських установ) з використанням одного з двох методів:

- повної консолідації;
- участі в капіталі.

Вибір методу консолідації, відповідно до якого звітність учасника включається до консолідованої звітності, здійснюється материнським банком.

Фінансова звітність материнського банку та його дочірніх установ, що використовується при складанні консолідованої фінансової звітності, складається за той самий звітний період і на ту саму дату, що й баланс.

Інтервал між датами звітності не повинен перевищувати трьох місяців.

Якщо при складанні консолідованої фінансової звітності неможливо застосувати єдину облікову політику, то про це зазначається в примітках до консолідованої фінансової звітності.

Виняток становлять небанківські установи, облікові політики яких, виходячи з їх економічної діяльності, відрізняються від облікової політики материнського банку в частині операцій, не подібних до операцій банку.

Консолідація фінансової звітності вимагає надзвичайної точності впродовж: усього часу її складання, оскільки відсутність або перекручування навіть незначної інформації може поставити під сумнів достовірність усього пакета консолідованої фінансової звітності. Материнський банк несе відповідальність за проведення дійових заходів відповідно до

Інструкції про консолідацію фінансової звітності банків України, затвердженої постановою Правління Національного банку України від 05.10.2001 р. № 422 щодо виявлення помилок і розбіжностей.

Консолідовану фінансову звітність материнський банк складає та подає в грошовій одиниці України. Порядок подання її дочірніми установами визначається материнським банком самостійно.

Консолідована звітність банку включає:

- консолідований баланс;
- консолідований звіт про фінансові результати;
- консолідований звіт про власний капітал;
- консолідований звіт про рух грошових коштів;
- примітки до консолідованих фінансових звітів.

Пакет консолідованих фінансових звітів групи за попередній фінансовий рік є основою в процесі консолідації фінансової звітності в наступні звітні періоди.

Консолідовану фінансову звітність підписують керівник та головний бухгалтер материнського банку.

Річна консолідована звітність подається материнським банком Національному банку України через його територіальні управління до 15 квітня наступного року за звітним. Крім того, вона підлягає оприлюдненню в періодичних виданнях не пізніше 1 червня наступного року за звітним, після обов'язкової перевірки і підтвердження її достовірності та повноти незалежним аудитором відповідно до Законів України «Про банки і банківську діяльність» і «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

3. Розкриття інформації про складання консолідованої фінансової звітності в примітках

У примітках до консолідованої фінансової звітності зазначається інформація про активи, фінансовий стан і прибутки материнського банку та його дочірніх установ з метою задоволення потреби окремих користувачів консолідованої фінансової звітності.

Інформація, що зазначається в примітках до консолідованої фінансової звітності класифікується за такими напрямками:

- що пов'язана з периметром консолідації;
- про основні принципи та методи облікової політики групи, методи оцінки та консолідації;
- додаткові стислі роз'яснення про залишки та обороти за конкретними рахунками активів і зобов'язань;
- інша суттєва інформація.

України в складі консолідованої фінансової звітності таблицю учасників консолідованої групи і консолідовані позабалансові вимоги та зобов'язання.

Тема 8

Звітність про обороти та залишки на рахунках

1. Статистична звітність що надається НБУ
2. Складання форми звітності щоденного та місячного балансів банку
3. Методика складання оборотно-сальдового балансу та звіту про прибутку та збитки
4. Звітність про дотримання умов економічних нормативів

1. Статистична звітність що надається НБУ

Банківська звітність не обмежується інформацією, викладеною у фінансових звітах: в балансі, звіті про фінансові результати, звіті про власний капітал, звіті про рух грошових

коштів та примітках. Основні форми фінансової звітності доповнено набором статистичних форм, які пристосовані до потреб конкретних користувачів.

Додаткова статистична звітна форма запроваджується, якщо:

- існує потреба у докладній інформації певного департаменту Національного банку України;
- необхідну інформацію не можна отримати із залишків на балансових рахунках банку.

У цьому випадку дані для додаткової статистичної форми звітності забезпечуються інформацією за параметрами аналітичного обліку в банках.

Банки звітують перед Національним банком України про проведені кредитні, депозитні операції, операції з іноземною валютою, цінними паперами, касові операції тощо.

Складання і подання звітності за основними банківськими операціями регламентується Правилами організації статистичної звітності, що подається до Національного банку України, затвердженими постановою Правління НБУ Ж» 124 від 19.03.2003. Звітна інформація надається електронною поштою або, в окремих випадках, на паперових носіях поштою.

2. Складання форми звітності щоденного та місячного балансів банку

Крім річного і квартального фінансового звіту «Баланс», банки складають форми звітності № ІД (щоденна), № 1 (місячна) «Баланс банку», які передбачають надання інформації за залишками за балансовими рахунками, рахунками доходів і витрат та позабалансовими рахунками на звітну дату. Рахунки 8-го класу Плану рахунків «Управлінський облік» у баланс не включаються. Статті балансу банку відображаються у послідовності, визначеній Планом рахунків бухгалтерського обліку у банках України. Баланс активів і пасивів формується за даними рахунків 1-го — 5-го класів Плану рахунків бухгалтерського обліку. У балансі підраховуються суми залишків за кожною групою, розділом, класом. Контрактивні рахунки в активах та контр пасивні рахунки в пасивах відображаються з протилежним знаком і зменшують відповідні статті за групами та розділами.

Форми № ІД і № 1 «Баланс банку» надсилаються електронною поштою банками — юридичними особами територіальним управлінням НБУ (ТУНБУ) — через Центральну розрахункову палату (ЦРП) Департаменту бухгалтерського обліку НБУ. Щоденний баланс (ф. № ІД) надсилається за файлом 01 «Дані про залишки на рахунках» до 12-ї години наступного дня. Форма № 1 (місячна) надсилається за файлом 02 «Дані про обороти і залишки на рахунках» до 6 числа місяця, наступного за звітним. Додатково — подається філіями банків територіальним управлінням НБУ за місцем розташування.

3. Методика складання оборотно-сальдового балансу та звіту про прибутку та збитки

Оборотно-сальдовий баланс (форма № 10) передбачає надання інформації за оборотами та вихідними залишками за балансовими рахунками, рахунками доходів і витрат та позабалансовими рахунками за звітний місяць і формування банками зведеної інформації в розрізі кодів валют та кодів країн з урахуванням філій, що розташовані на території України та за її межами. Обороти за операціями, що здійснюються в іноземній валюті, та залишки відображаються в національній валюті. Перерахування оборотів в національну валюту здійснюється щоденно за офіційним курсом НБУ на дату здійснення операції. Перераховані суми оборотів у гривневому еквіваленті накопичуються щоденно. Оборотно-сальдовий баланс (форма № 10) надсилається за файлом 02 «Дані про обороти і залишки на рахунках» до 6-го числа наступного місяця за звітним.

Звіт про прибутки та збитки банку (ф. № 2) є найважливішою після балансу формою звітності, за якою оцінюють фінансовий стан банку та рентабельність його діяльності.

Прибуток (збиток) до сплати податку розраховують шляхом віднімання від доходів витрат. Після вирахування податку на прибуток отримують розрахункову величину чистого прибутку (збитку) банку.

Форма № 2 «Звіт про прибутки та збитки банку» складається в копіях і подається електронною поштою щомісячно за файлом № 02 «Дані про обороти та залишки на рахунках». Особливе значення у звітності про залишки на рахунках займає щомісячна форма звітності

№611 «Звіт про дотримання економічних нормативів».

4. Звітність про дотримання умов економічних нормативів

Особливе значення у звітності про залишки на рахунках займає щомісячна форма звітності №611 «Звіт про дотримання економічних нормативів».

Відповідно до Закону України «Про Національний банк України» та «Про банки і банківську діяльність» Національним банком України встановлюються економічні нормативи, що є обов'язковими до виконання всіма банками:

- нормативи капіталу:
- мінімального розміру регулятивного капіталу (Н1);
- адекватність регулятивного капіталу (Н2);
- адекватність основного капіталу (Н3); нормативи ліквідності:
- миттєва ліквідність (Н4);
- поточна ліквідність (Н5);
- короткострокова ліквідність (Н6); нормативи кредитного ризику:
- максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (Н7);
- великих кредитних ризиків (Н8);
- максимального розміру кредитів, гарантій та поручительств, наданих одному інсайдеру (Н9);
- максимального сукупного розміру кредитів, гарантій та поручительств, наданих інсайдерам (Н10);
- нормативи інвестування:
- інвестування в цінні папери окремо за кожною установою (Н11);
- загальної суми інвестування (Н12);
- норматив ризику загальної відкритої (довгої/короткої*) валютної позиції банку (Н13, Н13-1, Н13-2).

Національний банк установлює норматив мінімального розміру регулятивного капіталу (Н1), якого всі банки зобов'язані дотримуватися.

Установи банку щомісячно до 15 числа після звітного періоду надають до Національного банку України «Звіт про дотримання економічних нормативів» ф. №611. Звіт про дотримання економічних нормативів складається відповідно до вимог Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні, затвердженій постановою Правління Національного банку України від 28.08.2001р. № 368 та зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 26.09.2001 р. за № 841/6032, зі змінами. Інформація в звіті надається в розрізі кожного економічного нормативу регулювання діяльності банків.

Тема 9

Звітність за кредитними операціями

1. Сутність звітності за кредитними операціями
2. Періодичність подання і склад форм звітності про кредитні операції
3. Формування та надання інформації звіту про суми і процентні ставки за кредитами
4. Порядок складання звіту про залишки заборгованості за кредитами, наданими клієнтам

1. Сутність звітності за кредитними операціями

Кредит — позичка в грошовій або товарній формі, яка надається кредитором позичальнику на визначений строк на умовах повернення і з виплатою відсотків.

Великий кредит — сукупний розмір кредитів (у т. ч. міжбанківських) з врахуванням векселів та 100 % сум позабалансових вимог (гарантій, порук), які є у комерційного банку щодо одного позичальника або групи споріднених позичальників і які перевищують 10 % регулятивного капіталу банку.

Кредитний портфель — сукупність усіх кредитів, наданих банком з метою отримання прибутку. Кредитний портфель включає агреговану балансову вартість усіх кредитів, у т. ч. прострочених, пролонгованих та сумнівних, до повернення кредитів. Кредитний портфель не включає в себе відсотки нараховані, але ще не сплачені; зобов'язання видати кредит; кредитні лінії, які ще не використані; гарантії та акредитиви; депозити в інших банках та оперативний лізинг.

Складання і подання звітності про кредитні операції регламентується Правилами організації статистично) звітності, що подається до Національного банку України, затвердженими постановою Правління НБУ № 24 від 19.03.2003.

Звітність про кредитні операції формується у вигляді, придатному для обробки і узагальнення засобами обчислювальної техніки — файлів РКВ структури.

При формуванні звітної інформації використовують програмні комплекси Національного банку України або сертифіковані програмні засоби операційний день банку. Звітна інформація надається електронною поштою або, в окремих випадках, на паперових носіях. Інформація в усіх формах звітності про кредитні операції наводиться у копійках.

2. Періодичність подання і склад форм звітності про кредитні операції

Періодичність подання звітності про кредитні операції є щоденною, за декадами та щомісячною.

Щоденно подається:

1. за файлом 03 «Дані за оборотами про суми і процентні ставки за кредитами і депозитами» — Звіт про суми і процентні ставки за кредитами (ф. № 310 —Д);
2. за декадами (1-го, 11-го, 21-го числа) за файлом 71 «Дані про активні операції банку» — Звіт про активні операції банку (ф. № 617);

Щомісячно подаються:

1. за файлом 04 «Дані за оборотами про суми і процентні ставки за кредитами» — Звіт про суми і процентні ставки за кредитами (ф. № 310);
2. за файлом 11 «Дані про класифіковані активи за формами власності» — Звіт про класифіковані кредитні операції за формами власності (ф. № 302);
3. за файлом 14 «Дані про залишки за коштами до запитання, кредитними і депозитними рахунками» — Звіт про залишки заборгованості за кредитами, наданими клієнтам (класифікація за видами економічної діяльності) (ф. № 320);
4. за файлом 30 «Дані про розрахунок резерву на відшкодування можливих втрат» — Звіт про розрахунок резерву на відшкодування можливих втрат за кредитними операціями (ф. № 604);
5. за файлом В8 «Додаткові дані для формування звіту про суми резервів за простроченими та сумнівними до отримання нарахованими доходами за активними операціями банків в розрізі значень параметрів R013» — Звіт про формування банками резерву за простроченими та сумнівними до отримання нарахованими доходами (ф. № 606).

Звітність про кредитні операції за схемою надання можна поділити на 2 групи. Звітність першої групи надається банком — юридичною особою (головною установою) в обласному розрізі або консолідовано в цілому за банк територіальному управлінню НБУ за місцем розташування головного банку. ТУ НБУ надає цю звітність у НБУ через Центральну розрахункову палату.

Звітність другої групи надається за філіями банку. Згідно принципів міжнародних стандартів бухгалтерського обліку головний банк складає зведену звітність в цілому по

системі з урахуванням усіх підлеглих структур за винятком взаємних розрахунків. Тому філії банку надсилають всю складену звітність головному банку у вигляді файлів. Файли звітності, що надсилаються до головної установи, банки формують самостійно, згідно облікових даних про кредитні операції.

3. Формування та надання інформації звіту про суми і процентні ставки за кредитами

У звіті про суми і процентні ставки за кредитами (за видами економічної діяльності) (форма № 310 — місячна) враховуються обсяги і процентні ставки за кредитами (у національній валюті та за кодами валют у гривневому еквіваленті), фактично наданими юридичним та фізичним особам (у тому числі суб'єктам малого підприємництва) за місяць та врахованими на другому класі Плану рахунків «Операції з клієнтами» (розділи 20 «Кредити, які надані суб'єктам господарської діяльності», 21 «Кредити, які надані органам загального державного управління», 22 «Кредити, які надані фізичним особам», 26 «Кошти клієнтів банку») у розрізі:

- *резиденти (сума, %);*
- *нерезиденти (сума, %);*
- *всього (сума, %).*

Під час надання інформації за цією формою враховуються кредитні угоди, укладені протягом звітного місяця. Якщо умови кредитної угоди змінюються протягом звітного місяця, то у звіті вказується середньозважена процентна ставка. Під час розрахунку рівня процентних ставок за кредитами не враховуються суми, за якими відповідно до умов угоди не передбачено нарахування процентів.

4. Порядок складання звіту про залишки заборгованості за кредитами, наданими клієнтам

320-а форма «Звіт про залишки заборгованості за кредитами, наданими клієнтам (класифікація за видами економічної діяльності)» враховує кредити за видами економічної діяльності згідно з Державним класифікатором України ДК 009-96 «Класифікація видів економічної діяльності», затвердженим наказом Держстандарту України від 22.10.96 р. № 441 (далі — КВЕД), надані резидентам у розрізі валют, коротко - і довгострокових кредитів. Інформація подається:

I

1. За кредитами, наданими суб'єктам господарювання у сільському, лісовому господарстві, добувній промисловості, харчовій, тютюновій промисловості, виробництві, торгівлі, державному управлінні, транспорті, фінансовій діяльності, освіті, охороні здоров'я, громадській діяльності тощо;

2. За кредитами, наданими фізичним особам;

3. За кредитами, наданими Уряду та місцевим органам влади.

II

За кредитами, наданими суб'єктам малого підприємництва.

У частині I 320-ї форми інформація про заборгованість за кредитами включає строкову, пролонговану, прострочену та сумнівну заборгованість.

У формі наводяться дані про залишки заборгованості за кредитами резидентів, які розподіляються за видами економічної діяльності згідно з КВЕД, за видами кредиту (коротко — чи довгострокові) та за видами валют у гривневому еквіваленті.

З метою забезпечення складання грошової і банківської статистики за суб'єктами малого підприємництва у частині II 320-ї форми наводяться дані про залишки заборгованості за кредитами, наданими банками України резидентам — суб'єктам малого підприємництва незалежно від форми власності в розрізі видів економічної діяльності.

Відповідно до Закону України «Про державну підтримку малого підприємництва» суб'єктами малого підприємництва є:

- фізичні особи, зареєстровані у встановленому законом порядку як суб'єкти підприємницької діяльності;
- юридичні особи — суб'єкти підприємницької діяльності будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, у яких середньооблікова чисельність працюючих за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та обсяг річного валового доходу не перевищує 70 млн грн.
- Методика складання звітів про формування резервів. Звіт про активні операції банку

Окрему групу звітів за кредитними операціями складають «звіти про формування і використання резервів для покриття можливих втрат за кредитними операціями». Звітність про створення і використання резервів надається банками щомісячно.

Звіт про класифіковані кредитні операції за формами власності (форма № 302) містить інформацію про кредити, надані на міжбанківському і небанківському ринках з урахуванням класифікації кредитів за ступенем ризику: стандартні та нестандартні (під контролем, субстандартні, сумнівні, безнадійні).

За міжбанківським ринком відображається інформація про надані кредити, фінансовий лізинг, гарантії і розміщені депозити. За небанківським ринком відображаються кредити, надані органам державного управління, суб'єктам господарювання (за овердрафтом, за операціями «репо», за врахованими векселями, факторинг, за внутрішньо торговельними операціями, за експортно-імпортними операціями, іншими кредитами в поточну діяльність), фізичним особам (на поточні потреби, в інвестиційну діяльність). Також у формі № 302 наводиться інформація про позабалансові зобов'язання щодо наданих гарантій та про позабалансові зобов'язання з кредитування.

Інформація для розрахунку резерву на можливі втрати за кредитами (604-а форма) наводиться в розрізі груп кредитів за категоріями ризику: стандартні, під контролем, субстандартні, сумнівні, безнадійні.

Сума резерву розраховується за алгоритмом: (заборгованість на початок місяця — зменшення заборгованості) рівень резервування в залежності від категорії ризику. Рівень резервування за стандартними кредитами — 1 %, за кредитами під контролем — 5 %, за субстандартними — 20 %, за сумнівними — 50 %, за безнадійними — 100 %.

Під час складання звіту керуються вимогами Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні, затвердженої постановою Правління Національного банку України від 28.08.2001 № 368 та зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 26.09.2001 за № 841/6032 із змінами (далі — Інструкція), та Положення про порядок формування та використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 06.07.2000 № 279 та зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 03.08.2000 за № 474/4695. Інформація стосовно активних операцій банку на суму 2 млн грн і більше надається, якщо за кожною окремою угодою сума вимог банку до контрагента і позабалансових зобов'язань, наданих банком щодо цього контрагента, становить 2 млн грн і більше.

Тема 10

Звітність за депозитними операціями банків

1. Загальні підходи до організації звітності за депозитними операціями банків
2. Періодичність подання і склад форм звітності про депозитні операції
3. Порядок складання і подання звітних форм за депозитними операціями банків
4. Сутність формування звітності про обов'язкові резерви банку

1. Загальні підходи до організації звітності за депозитними операціями банків

Для банків депозити і вклади — головний вид пасивів.

Депозитні операції — це операції банків із залучення коштів юридичних і фізичних осіб на вклади на визначений термін або до запитання.

Депозити за своїм економічним значенням можуть бути як пасивними, так і активними.

Активні депозити — розміщення банківських коштів на вклади в інших банках. Пасивні депозити — це кошти, залучені банком.

У відповідності до структури комерційного банку звітність за депозитними операціями формується бухгалтерією, відділами вкладних операцій, валютними відділами, управліннями або іншими підрозділами комерційних банків, що здійснюють депозитні операції і ведуть їх облік у гривні та іноземній валюті.

Звітна інформація про депозитні операції комерційних банків надходить до емісійно-кредитного департаменту НБУ, економічного та департаменту безвизного нагляду НБУ.

Звітність про депозитні операції формується у вигляді, придатному для обробки і узагальнення засобами обчислювальної техніки. При формуванні звітної інформації використовують програмні комплекси Національного банку України або сертифіковані програмні засоби «Операційний день банку». Звітна інформація надається електронною поштою або, в окремих випадках, на паперових носіях. Інформація в усіх формах звітності про депозитні операції наводиться у копіях.

2. Періодичність подання і склад форм звітності про депозитні операції

Періодичність подання:

Щоденно подається:

1. за файлом 01 «Дані про залишки на рахунках», а також за файлом 20 «Додаткові дані для розрахунку обов'язкових резервів» — Довідка про залучені кошти та їх залишки на кореспондентському рахунку (ф. № 381);

2. за файлом 03 «Дані за оборотами про суми і процентні ставки за кредитами і депозитами» — Звіт про суми і процентні ставки за депозитами (ф. № 350 Д.)

Щоденна форма звітності №350Д «Звіт про суми і процентні ставки за депозитами» містить інформацію про суми і процентні ставки за депозитами. Групування даних здійснюється в залежності від резидентності, виду валют, строку депозитів, розміщених в інших банках, залучених від інших банків і на небанківському ринку.

Під час розрахунку рівня процентних ставок за депозитами не враховуються суми, за якими згідно з умовами угоди не передбачено нарахування процентів, тобто без процентної ставки.

Щомісячно подаються:

1. за файлом 14 «Дані про залишки за коштами до запитання, кредитними і депозитними рахунками» — Звіт про залишки за депозитними зобов'язаннями (класифікація за видами економічної діяльності) (ф. № 361);

2. за файлом 01 «Дані про залишки на рахунках», а також за файлом 20 «Додаткові дані для розрахунку обов'язкових резервів» — Довідка про залучені кошти та перерахування обов'язкових резервів на окремий рахунок в НБУ (ф. № 381 А).

Квартальна звітність надається за файлом 77 «Дані про вклади фізичних осіб у банках» — форма 683 «Інформація про вклади фізичних осіб у банках».

3. Порядок складання і подання звітних форм за депозитними операціями банків

І. Операції на міжбанківському ринку

Під час складання звіту за цією формою враховуються суми і процентні ставки за депозитами (у національній валюті та за кодами валют у гривневому еквіваленті), що фактично розміщені в інших банках за день, а також фактично залучені від інших банків за день і обліковуються на рахунках класу 1 (розділи 15 «Кошти в інших банках» та 16 «Кошти інших банків») Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України, затвердженого

постановою Правління Національного банку України від 21.11.97№388, зі змінами (далі — План рахунків), у тому числі за такими підрозділами:

II. Операції з клієнтами

Під час складання звіту за цією формою враховуються суми і процентні ставки (у національній валюті та за кодами валют у гривневому еквіваленті) за строковими депозитами бюджету, небанківських фінансових установ, суб'єктів господарської діяльності та фізичних осіб, а також коштами до запитання фізичних осіб (в тому числі суб'єктів малого підприємництва), що фактично залучені за день банками та обліковуються на рахунках класу 2 (розділи 25 «Кошти бюджету та позабюджетних фондів України», 26 «Кошти клієнтів банку») Плану рахунків, у тому числі за такими підрозділами:

Під час надання банком зведеної інформації за філіями розраховується сума залучених депозитів (у національній валюті та за кодами іноземних валют у гривневому еквіваленті) і середньозважена процентна ставка.

У формі № 361 наводяться перелічені дані про залишки за резидентами України, які розподіляються за видами економічної діяльності (сільське господарство, мисливство, лісове господарство, рибальство, галузі добувної промисловості, харчова, тютюнова промисловості, текстильна, поліграфічна промисловості, металургія, будівництво тощо). Залишки за депозитами відображаються в розрізі груп валют.

4.Сутність формування звітності про обов'язкові резерви банку

Окреме місце у складі звітності за депозитними операціями займає звітність про обов'язкові резерви банку, а саме:

- Звіт про залучені кошти та їх залишки для визначення розміру обов'язкових резервів (ф. № 381);
- Довідка про залучені кошти та їх залишки на кореспондентському рахунку банку або на окремому рахунку в Національному банку України (ф. № 381-Д 381-А).

Звіт про залучені кошти та їх залишки для визначення розміру обов'язкових резервів (ф. № 381) складається у відповідності до Положення про порядок формування обов'язкових резервів для банків України, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 27.06.2001 № 244 та зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 11.07.2001 за № 586/5777 (зі змінами).

Формування обов'язкових резервів здійснюється в процентному відношенні до зобов'язань у цілому за зведеним балансом банку — юридичної особи, включаючи філії. Відповідна сума коштів обов'язкових резервів у національній валюті має перебувати на кореспондентському рахунку банку або на окремому рахунку в Національному банку України за встановлений період регулювання.

Згідно із зазначеною постановою Правління Національного банку України (та змінами до неї від 25.11.2002 №447) дозволяється зараховувати в покриття обов'язкових резервів 50 відсотків залишків готівки, що є в касі банку в національній та іноземній валюті.

Обов'язкові резерви формуються у національній грошовій одиниці.

Банки звітують перед НБУ з приводу формування фонду гарантування вкладів фізичних осіб. За квартальною формою № 683 «Інформація про вклади фізичних осіб у банку» наводяться дані щодо вкладів населення (класифікація за кількістю вкладників і сумою), вказується середній розмір і валюта вкладів, наводиться інформація про ощадні сертифікати, емітовані банком, сума нарахованих витрат, сума розрахункового і фактично сплаченого збору до фонду гарантування вкладів фізичних осіб.

Тема 11

Звітність за касовими операціями

1. Сутність звітності за касовими операціями
2. Періодичність надання і склад форм звітності за касовими операціями
3. Характеристика символів касових оборотів банку

1. Сутність звітності за касовими операціями

Касові операції банків здійснюються у відповідності до порядку і нормативної бази, встановленої Національним банком України.

У залежності від обсягів і характеру касових операцій у банках операційна каса може включати в себе прибуткову, видаткову, прибутково-видаткову, вечірню каси, касу перерахунку, розмінну касу.

Каса — структурний підрозділ підприємства, організації, установи, що виконує касові операції, спеціально обладнаний для приймання, зберігання і видачі грошей та інших цінностей.

Призначення звітних форми за касовими операціями впливає з наступних положень:

—банк повинен забезпечити безперервний рух коштів для виконання своїх зобов'язань перед клієнтами;

—звітні дані використовуються НБУ для проведення державної грошової політики у галузі готівкового обігу, планування Платіжного балансу у розрізі регіонів держави, його збалансованості і обґрунтованості;

—звітні дані про касові обороти використовуються установами НБУ для складання прогнозів готівкового обігу. Зокрема, в установах НБУ здійснюються прогнозні розрахунки касових оборотів з надходження торгівельної виручки, з видачі готівки на виплати по оплаті праці, на виплати пенсій, допомоги і страхових відшкодувань тощо.

2. Періодичність надання і склад форм звітності за касовими операціями

Періодичність надання і склад форм звітності за касовими операціями є:

Щодокадно (2-го, 12-го, 22-го числа) надається: За файлом № 12 «Дані про касові обороти» — Звіт про касові обороти банку (ф. № 747,).

Щомісячно надаються:

За файлами № 13, 94 «Дані про касові обороти символів форми 748» — Звіт про касові обороти банку (ф. № 748);

Після перевірки відомостей за формою № 747 звітні дані за місяць переносяться до звіту за формою № 748. Попередньо підраховують підсумок за показниками відомості касових оборотів установ банків, безбалансових відділень, обмінних пунктів, банкоматів за рахунками:

1001 «Банкноти та монета в касі банку»,

1002 «Банкноти та монета в касі безбалансових установ банку»,

1003 «Банкноти та монета в обмінних пунктах»,

1004 «Банкноти та монета в банкоматах», а також дані установ банків, які не здійснюють операцій з готівкою за позабалансовими символами.

3. Характеристика символів касових оборотів банку

Символи звіту про касові обороти за надходженням визначаються за вказаним у кожному прибутковому касовому документі джерелом створення готівкових коштів, наприклад, торгова виручка, квартирна плата, тощо. Суб'єкти господарювання, що мають надходження із різних джерел, показують суму надходжень за кожним джерелом.

Символи звіту за видатками визначаються за вказаним клієнтом на звороті грошових чеків цільовим призначенням грошових сум, що одержуються в банку, а також у кожному видатковому касовому ордері.

Загальні підсумки надходжень і видатків за декаду (місяць) вказані у відомості форми № 747 (символи 02—39 і 40—72, за винятком символів 34—36, 38, 69, 70, 71^А) повинні збігатися з підсумками касових оборотів відповідно за дебетом і кредитом балансових рахунків. Залишки кас (символи 35 і 70) повинні збігатися із залишками вказаних рахунків.

Звіт за формою № 748 складається в останній робочий день місяця за даними відомості обліку касових оборотів за формою № 747 і надається електронною поштою територіальному управлінню НБУ, а копії — дирекції банку.

Відповідальність за достовірність звітності про касові обороти банку несе головний бухгалтер.

Працівник банку, який займається аналізом касових оборотів, повинен один раз на місяць здійснити контрольну перевірку документів щодо правильності вказаних касових надходжень та видачі за символами звіту, а також правильності ведення обліку касових операцій банку. У разі потреби вживають заходи щодо виправлення виявлених помилок в обліку, проводять інструктаж операційних працівників і повторну перевірку обліку касових оборотів.

Тема 12

Звітність за операціями банку з іноземною валютою

1. Загальні основи звітності за операціями з іноземною валютою
2. Періодичність надання і порядок складання форм звітності за валютними операціями банків
3. Сутність звіту банку про фінансові операції з нерезидентами України (форма М1-ПБ)
4. Формування звітності банку про міждержавний рух капіталів у формі портфельних, прямих, інших інвестицій (форми №3-ПБ, №4-ПБ, №5-ПБ)

1. Загальні основи звітності за операціями з іноземною валютою

Операції з іноземною валютою регламентуються Декретом Кабінету Міністрів України від 19.02.93 № 15-93 «Про систему валютного регулювання і валютного контролю». У Декреті встановлені принципи проведення операцій з національною та іноземною валютою на території України, повноваження і функції органів валютного регулювання і валютного контролю, права і обов'язки юридичних і фізичних осіб при користуванні валютними цінностями, відповідальність за порушення чинного законодавства.

Валютною вважається операція, якщо в розрахунку приймає участь інша, ніж: гривня, валюта.

Звітність за валютними операціями банку можна поділити на чотири види:

1. Звітність про курси та обсяги операцій з іноземною валютою;
2. Звітність про відкриту валютну позицію банку;
3. Звітність про дотримання встановлених термінів розрахунків за експортно-імпортними операціями;
4. Звітність для складання платіжного балансу України (про фінансові операції з нерезидентами України та про міждержавний рух капіталів).

2. Періодичність надання і порядок складання форм звітності за валютними операціями банків

Періодичність надання і склад форм звітності, що надається НБУ за валютними операціями банків є :

Щоденно надаються:

1. За файлом 01 «Дані про залишки на рахунках» — Розшифрування валютних рахунків (ф. № 550 Д);

2. За файлом 39 «Дані про курс та обсяги операцій з іноземною валютою» — Інформація про курс та обсяги операцій з іноземною валютою на міжбанківському валютному ринку України (ф. № 520); а також — Інформація про курс та обсяги операцій з готівковою

іноземною валютою та банківськими металами (ф. №521);

3. За файлом 70 «Дані про купівлю безготівкової іноземної валюти за дорученням клієнтів банку» — Інформація про купівлю безготівкової іноземної валюти за дорученням клієнтів банку (ф. № 538).

Щомісячно надаються:

1. За файлом 02 «Дані про обороти та залишки на рахунках» — Обороти за рахунками в іноземній валюті (ф. № 550);

2. За файлом 40 «Дані про рух коштів у гривнях на рахунках іноземних банків, що відкриті в українських банках» — Дані про рух коштів у гривнях на рахунках іноземних банків, що відкриті в банках України (ф. № 522);

3. За файлом 73 «Дані про обіг готівкової іноземної валюти в уповноважених банках» — Звіт про обіг готівкової іноземної валюти в уповноважених банках (ф. № 527);

4. За файлом 36 «Звіт про порушників законодавчо встановлених строків розрахунків за експортно-імпортними операціями» — Звіт про порушників законодавчо встановлених термінів розрахунків за експортними, імпортними та лізинговими операціями (ф. № 531);

5. Звіт банку про фінансові операції з нерезидентами України (форма № 1-ПБ).
Щоквартально надаються:

1. За файлом 44 «Дані про ввезення та вивезення банківських металів» — Звіт про ввезення та вивезення банківських металів (ф. № 536);

2. Звіт про міждержавний рух капіталів у формі портфельних інвестицій (форма № 3-ПБ);

3. Звіт про міждержавний рух капіталів у формі прямих інвестицій (форма № 4-ПБ);

4. Звіт про міждержавний рух капіталів у формі інших інвестицій (форма № 5-ПБ).

Річною формою звітності, що надається поштою, є Звіт про дотримання нормативів відкритої валютної позиції (ф. № 542).

Звітність за валютними операціями надається електронною поштою, крім «Звіту про дотримання нормативів відкритої валютної позиції» (ф. № 542), який надається поштою і складається у випадку порушень нормативу Н-13. У звіті в розрізі кодів валют відображаються курси і обсяги операцій з купівлі і продажу валюти на міжбанківському ринку, у тому числі клієнтами або банком за власні кошти. Проведені банками операції з купівлі-продажу іноземної валюти за іноземну валюту на міжбанківському валютному ринку України та міжнародних валютних ринках (конверсійні операції) у цьому звіті не відображаються. Коди валют наводяться у відповідності до Класифікатора іноземних валют, затвердженого постановою Правління НБУ № 34 від 4.02.1998 в редакції постанови Правління НБУ № 378 від 2.10.2002. Згідно Класифікатора всі іноземні валюти поділяються на три групи:

Вільно конвертовані валюти, які широко застосовуються для здійснення платежів за міжнародними операціями та продаються на головних валютних ринках світу. До першої групи відносять, наприклад, англійські фунти стерлінгів (цифровий код — 826, літерний — GBR), долари США (цифровий код — 840, літерний — USD), євро (цифровий код — 978, літерний — EUR), японські єни (цифровий код — 392, літерний — JPY);

Вільно конвертовані валюти, які широко не використовуються для здійснення платежів за міжнародними операціями та не продаються на головних валютних ринках світу. До другої групи відносять, наприклад, білоруські рублі (цифровий код — 974, літерний — BYR), молдавські леї (цифровий код — 498, літерний — MDL), російські рублі (цифровий код — 810, літерний — RUB);

Неконвертовані валюти. До третьої групи Класифікатора валют відносять, зокрема азербайджанські манати (цифровий код — 031, літерний — AZM), єгипетські фунти (цифровий код — 818, літерний — EGP), узбецькі суми (цифровий код — 860, літерний — UZS).

У разі здійснення протягом дня операцій з купівлі та продажу готівкової інвалюти, надається звіт за формою № 521 «Інформація про курс та обсяги операцій з готівковою іноземною валютою».

3. Сутність звіту банку про фінансові операції з нерезидентами України (форма М1-ПБ)

Звіт банку про фінансові операції з нерезидентами України (форма № 1-ПБ):

1. Є основою для складання платіжного балансу України.

2. Складається всіма уповноваженими банками, які здійснюють операції з нерезидентами.

Банки подають звіти після встановлення прямих кореспондентських відносин з банками-нерезидентами або на початку проведення операцій з готівковою іноземною валютою.

Кореспондентські рахунки поділяють на два типи: «ностро» і «лоро».

«Ностро» — це кореспондентські рахунки, які відкриті в інших банках (активний балансовий рахунок 1500), а

«лоро» — це кореспондентські рахунки інших банків, відкриті в даному банку (пасивний балансовий рахунок 1600).

Рахунок «ностро» банку є рахунком «лоро» для його банку-кореспондента. Специфіка заповнення форми № 1-ПБ полягає у тому, що обороти за рахунком «ностро» відображаються у тому вигляді, в якому вони відображені в банку, де відкритий даний рахунок.

Банк подає звіт не пізніше 10 числа місяця, наступного після звітного періоду, до управління платіжного балансу Національного банку України.

Форма № 1-ПБ подається:

- за кожною іноземною валютою, за якою проводяться операції з готівкою;
- за кожним рахунком «ностро» в закордонному банку або рахунком «лоро» банку-нерезидента в українському банку, окремо за кожною валютою.

Операції відображаються у звіті в тому самому звітному періоді, в якому вони проведені за балансом банку.

4. Формування звітності банку про міждержавний рух капіталів у формі портфельних, прямих, інших інвестицій (форми №3-ПБ, №4-ПБ, №5-ПБ)

Звітність банку про міждержавний рух капіталів у формі портфельних, прямих, інших інвестицій (форми № 3-ПБ, 4-ПБ, 5-ПБ) складається банками щоквартально і подається електронною поштою банками управлінню платіжного балансу Економічного департаменту 20 числа після звітного періоду.

У звіті про міждержавний рух капіталів у формі портфельних інвестицій (форма № 3-ПБ) відображається рух капіталів у формі портфельних інвестицій, здійснених у валюті оригіналу (тисячах одиниць) на початок і кінець звітного періоду Інформація надається тільки про операції резидентів з нерезидентами.

Тема 13

Звітність за операціями банку з цінними паперами

1. Сутність звітності за операціями банку з цінними паперами
2. Звітність торговців цінними паперами
3. Звіт про стан портфеля цінних паперів
4. Звіт про формування резерву на відшкодування можливих збитків від операцій з цінними паперами
5. Звіт про розміщення казначейських зобов'язань

1. Сутність звітності за операціями банку з цінними паперами

Активна діяльність комерційних банків на фондовому ринку є вагомим аргументом зростання авторитету банку. В умовах зростаючої конкуренції банки змушені вишукувати ефективні шляхи зростання прибутку. Операції з цінними паперами за умови вигідних вкладень є доволі прибутковими.

Цінний папір — документ, що засвідчує право володіння або відносини позики та відповідає вимогам, встановленим законодавством про цінні папери.

Портфель цінних паперів — сукупність придбаних (отриманих) банком цінних паперів, право на володіння, користування та розпорядження якими належить банку та які згруповані за їх типами і призначенням.

Банки — юридичні особи за операціями з цінними паперами складають та подають наступні форми звітності:

до Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку:

- звітність торговців цінними паперами;
- інформація банків акціонерних товариств, що мають державну частку в обсязі 10 % і більше акцій у статутному капіталі щодо свого фінансового стану та результатів господарської діяльності;

до Міністерства фінансів:

- звіт про розміщення казначейських зобов'язань;

до Національного банку України:

- звіт про стан портфеля цінних паперів (форма № 391);
- звіт про формування резерву на відшкодування можливих збитків від операцій з цінними паперами (форма № 691).

2. Звітність торговців цінними паперами

Відповідно до Порядку подання звітності торговцями цінними паперами, затвердженого рішенням Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 10.06.97 № 11/1, банки, які мають відповідний дозвіл на здійснення діяльності по випуску та обігу цінних паперів, подають звітність до Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку. Термін подання звітності: квартальної — протягом місяця, наступного за звітним кварталом; річної — протягом кварталу після закінчення року, але не пізніше 1 квітня.

До складу звітності входять такі документи:

- баланс та звіт про фінансові результати банку;
- довідка про укладені та виконані банком угоди по цінних паперах;
- довідка про обсяг укладених та виконаних угод за видами діяльності;
- довідка про цінні папери, які знаходяться у власності (резерв) банку, крім цінних паперів власних випусків;
- довідка про місце здійснення угод.

Звітність надається в електронній формі та на паперових носіях.

Інформація про всі укладені банком угоди з цінними паперами подається на електронних носіях щоквартально до фондової біржі.

Довідка подається до центрального апарату Комісії в електронній та паперовій формах до 25-го числа місяця, наступного за звітним кварталом. Довідка за четвертий квартал подається до 20 лютого року, наступного за звітним роком.

До складу довідки входять:

- інформація про підприємство;
- інформація про облігації;
- інформація про юридичних осіб, послугами яких користується емітент; основні показники фінансово-господарської діяльності.

Довідка складається шляхом заповнення українською мовою таблиць та форм. Основні показники фінансово-господарської діяльності за попередній період наводяться у довідці за аналогічний квартал попереднього року.

3. Звіт про стан портфеля цінних паперів

Звіт про стан портфеля цінних паперів (форма № 391) подається електронною поштою банками - юридичними особами в обласному розрізі територіальним управлінням Національного банку України у встановлений ними термін.

У звіті наводяться дані про вкладення в цінні папери. Враховуючи ліквідність цінних паперів, інформація надається в розрізі портфелів, а саме:

- портфель цінних паперів на продаж;
- портфель цінних паперів на інвестиції;
- портфель пайової участі (вкладення в асоційовані та дочірні компанії).

Довгострокові вкладення в акції та цінні папери з нефіксованим прибутком, а також вкладення в асоційовані та дочірні компанії формуються залежно від взаємовідносин компаній та ступеня контролю інвестора над оперативною та фінансовою діяльністю компанії, яка отримала інвестиції.

Інформація за даною формою надається щомісячно на підставі залишків на аналітичних рахунках відповідних груп балансових рахунків за видами валют.

Крім того, звіт про стан портфеля цінних паперів подається на паперових носіях щоквартально у Державний комітет статистики.

4. Звіт про формування резерву на відшкодування можливих збитків від операцій з цінними паперами

Звіт про формування резерву на відшкодування можливих збитків від операцій з цінними паперами (форма № 691) подається електронною поштою банками-юридичними особами (зведені дані — з урахуванням філій, що розташовані в Україні та за її межами) територіальним управлінням Національного банку України у встановлений ними строк.

Банки здійснюють формування резерву відповідно до Положення про порядок розрахунку резерву на відшкодування можливих збитків банків від операцій з цінними паперами та інших вкладень у статутні фонди підприємств, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 30.12.99 № 629.

Не здійснюється нарахування резерву на суму вкладень в капітал (що не консолідується) в асоційовані та дочірні установи, а також вкладення в капітал інших установ у розмірі 10 відсотків і більше їх статутних капіталів, на яку зменшується регулятивний капітал.

5. Звіт про розміщення казначейських зобов'язань

Звіт про розміщення казначейських зобов'язань надається електронною поштою та в паперовому вигляді Міністерству фінансів два рази на місяць не пізніше третього банківського дня після закінчення звітного періоду (кожне 15 та останнє число місяця), а також наприкінці кожного купонного періоду (не пізніше наступного банківського дня після припинення розміщення казначейських зобов'язань).

У звіті зазначається кількість та вартість розміщених казначейських зобов'язань за звітний період та загалом з початку розміщення, а також залишок нерозміщених казначейських зобов'язань.

Тема 14

Звітність, що надається банками у Державний комітет статистики України

1. Сутність та склад статистичної звітності банків
2. Звіт про фінансові результати і дебіторську та кредиторську заборгованість (Форма №1-Б)
3. Звіт про наявність та рух основних засобів, амортизацію (знос) (Форма №11-ОЗ)
4. Звіт про стан інформатизації (Форма №2-інформатика)
5. Звіт про витрати на утримання робочої сили (форма №1-РС поштова)
6. Звіт з праці (Форма №1-ПВ термінова - місячна)
7. Звіт з праці (Форма №1-ПВ термінова - квартальна)
8. Звіт про використання робочого часу (Форма №3-ПВ термінова - квартальна)
9. Звіт про експорт (імпорт) послуг (Форма №9-ЗЕЗ)

1. Сутність та склад статистичної звітності банків

До складу звітності, що надається банками у Державний комітет статистики України відносяться такі форми державної статистичної звітності:

- * № 1-Б термінова (місячна) «Звіт про фінансові результати і дебіторську та кредиторську заборгованість» № 11-03 «Звіт про наявність та рух основних засобів, амортизацію (знос)»;
- * № 2-інформатика «Звіт про стан інформатизації», поштова, річна;
- * № 1-РС поштова «Звіт про витрати на утримання робочої сили за 200 _ рік»;
- * № 1-ПВ термінова-місячна «Звіт з праці»;
- * № 1-ПВ термінова-квартальна «Звіт з праці»;
- * № 3-ПВ термінова-квартальна «Звіт про використання робочого часу»;
- * № 6-ПВ «Звіт про кількість працівників, їх якісний склад та професійне навчання» (річна);
- * № 9-ЗЕЗ «Звіт про експорт (імпорт) послуг».

2. Звіт про фінансові результати і дебіторську та кредиторську заборгованість (Форма №1-Б)

Форма № 1-Б подається банками у Державний комітет, статистики України щомісячно на 20-й день після звітного періоду.

Заповнення форми проводиться на підставі первинних документів, реєстрів синтетичного та аналітичного обліку, фінансової звітності та положень (стандартів) бухгалтерського обліку в тисячах гривень (без десяткового знака).

Розділ I «Фінансові результати» заповнюється за перший і другий місяць кожного кварталу та за рік наростаючим підсумком з початку року.

Розділ II «Дебіторська та кредиторська заборгованість» складається з трьох підрозділів і заповнюється щомісячно.

У підрозділі II наводяться дані щодо заборгованості в розрахунках банків у межах України, які виділяються із загальної суми дебіторської і кредиторської заборгованості і заповнюються аналогічно відповідним статтям активу і пасиву балансу.

У підрозділах II і III відображається заборгованість у розрахунках, що стосується взаємовідносин з країнами — колишніми республіками СРСР та з іншими країнами відповідно.

Обсяги простроченої заборгованості визначаються згідно з умовами та термінами договорів між суб'єктами господарської діяльності та інших розрахунків.

3. Звіт про наявність та рух основних засобів, амортизацію (знос) (Форма №11-03)

Форма № 11-03 подається банками у Державний комітет статистики України до 20 лютого після звітного року.

В адресній частині звіту реквізити заповнюються за даними облікової картки Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України.

Заповнення форми проводиться на підставі типових форм первинного обліку (інвентарних карток обліку руху основних засобів, актів приймання-передачі та актів списання основних засобів, інших первинних документів обліку основних засобів).

У звіті наводиться первісна (переоцінена) і залишкова вартість власних та отриманих на умовах фінансового лізингу об'єктів і орендованих цілісних майнових комплексів, які віднесені до складу основних засобів та інших необоротних матеріальних активів.

4. Звіт про стан інформатизації (Форма №2-інформатика)

Звіт за формою № 2-інформатика банки подають не пізніше 15 лютого після звітного року територіальному органу державної статистики за місцем знаходження. Порядок звітування самого банку та його відокремлених структурних підрозділів передбачає два варіанти надання звітів:

- банк (юридична особа) направляє звіт в цілому по банку *та у розрізі регіонів*, на території яких розташовані філії, на адресу Держкомстату України в установлені терміни;
- банк (юридична особа) звітує *окремо* тільки за власну обчислювальну техніку, а відокремлені структурні підрозділи — за дорученням головного банку в установлені терміни звітують перед органами статистики за місцем знаходження *тільки за свої ресурси*.

Форму № 2-інформатика заповнює бухгалтер разом з працівником сфери обробки даних на обчислювальній техніці. Дані про наявність обчислювальної техніки заповнюються на підставі технічних паспортів до ПОМ, а також документів первинного бухгалтерського обліку та карток обліку основних засобів.

5. Звіт про витрати на утримання робочої сили (форма №1-РС поштова)

Форма № 1-РС подається банками за вказівкою органу державної статистики (раз на два роки) не пізніше 7 березня.

Визначення середньооблікової чисельності працівників (рядок 101 графа 1) здійснюється згідно п.п. 3.1—3.3 Інструкції зі статистики чисельності працівників, зайнятих у народному господарстві України, затвердженої наказом Мінстату України № 171 від 7.07.95 та зареєстрованої Мін'юстом 7.08.95 за № 287/823, зі змінами, затвердженими наказом Держкомстату України № 67 від 18.02.99.

Заповнення показників цього розділу здійснюється у відповідності з Інструкцією по визначенню вартості робочої сили, затвердженою наказом Мінстату України від 29.05.97 № 131. В загальну суму витрат на робочу силу включаються дані по штатних працівниках та працівниках позаоблікового складу.

6. Звіт з праці (Форма №1-ПВ термінова - місячна)

Форма № 1-ПВ термінова-місячна подається банками у Державний комітет статистики України щомісячно не пізніше 7-го числа після звітного періоду.

Форма статистичної звітності № 1-ПВ складається за даними первинного та бухгалтерського обліку, у відповідності з якими були здійснені нарахування працівникам та проведені розрахунки по заробітній платі.

7. Звіт з праці (Форма №1-ПВ термінова - квартальна)

Форма № 1-ПВ термінова-квартальна подається банками у Державний комітет статистики України одночасно з формою № 1-ПВ термінова-місячна, не пізніше 7-го числа після звітного періоду.

Дані розділів I та II форми № 1-ПВ (кв.) заповнюються за період з початку року. Розділ III заповнюється за останній місяць кожного кварталу (березень, червень, вересень, грудень).

8. Звіт про використання робочого часу (Форма №3-ПВ термінова - квартальна)

Форма № 3-ПВ термінова-квартальна подається банками у Державний комітет статистики України до 7-го числа після звітного періоду.

В статистичній звітності з праці дані про використання робочого часу наводяться щодо тих працівників, які враховуються в середньообліковій чисельності штатних працівників.

Підставою для складання *форми № 3-ПВ* є документи первинного обліку: накази, таблиці обліку, довідки та інші офіційні документи, що підтверджують неявки на роботу.

1. Звіт про кількість працівників, їх якісний склад та професійне навчання (Форма №6-ПВ)

Форма № 6-ПВ (річна) подається банками у Державний комітет статистики України не пізніше 31 січня року, наступного за звітним.

Основні методологічні положення при заповненні *бланку № 6-ПВ*. При заповненні форми слід мати на увазі наступне:

1. На відміну від порядку, встановленого для зазначеної форми у попередніх періодах.

9. Звіт про експорт (імпорт) послуг (Форма №9-ЗЕЗ)

Звіт за формою № 9-ЗЕЗ банки подають 10-го числа після звітного періоду статистичному органу за місцезнаходженням.

Документами первинного обліку експорту (імпорту) послуг є оформлені рахунки на виконані згідно з договорами (контрактами) послуги.

Звіт заповнюється окремо за кожний квартал (без наростаючого підсумку з початку року) у розрізі країн світу і всіх видів послуг у валюті контракту відповідно до Класифікації послуг зовнішньоекономічної діяльності окремо за експортом та імпортом послуг. Для цього на першій сторінці звіту (у лівому кутку бланка) закреслюється: при експорті послуг — позиція «імпорт», при імпорті послуг — «експорт». Слід мати на увазі, що до обсягів експорту включаються надходження коштів від нерезидентів за надані послуги, а до обсягів імпорту — перерахування коштів нерезидентам за одержані послуги. Звіт про експорт (імпорт) послуг складається за номенклатурою послуг у вартісному виразі в розрізі країн світу у валюті контракту.

Звіт за формою № 9-ЗЕЗ підписується керівником підприємства та головним бухгалтером, які несуть відповідальність за своєчасне його подання та достовірність інформації відповідно до статті 20 Закону України «Про державну статистику».

Тема 15

Податкова звітність банків

1. Сутність та значення податкової звітності
2. Декларація про прибуток банку
3. Декларація з податку на додану вартість
4. Правила складання, та терміни подання Довідки про суми виплачених доходів і утриманих із них податків фізичних осіб

1. Сутність та значення податкової звітності

Бюджетне відшкодування — сума, що підлягає поверненню платнику податку з бюджету у зв'язку з надмірною сплатою податку, відповідно до норм чинного законодавства.

Звітний (податковий) період — період, за який платник податку зобов'язаний проводити розрахунки податку та сплачувати його до бюджету.

Платники податків — юридичні особи, їх філії, відділення, інші відокремлені підрозділи, що не мають статусу юридичної особи, а також фізичні особи, які мають статус суб'єктів підприємницької діяльності чи не мають такого статусу, на яких згідно з законами покладено обов'язок утримувати та/або сплачувати податки і збори (обов'язкові платежі), пеню та штрафні санкції.

Податкова декларація, розрахунок — документ, що подається платником податків до контролюючого органу у строки та за формою, встановленими законодавством, на підставі якого здійснюється нарахування та/або сплата податку, збору (обов'язкового платежу).

Податкове зобов'язання — зобов'язання платника податків сплатити до бюджетів або державних цільових фондів відповідну сум коштів у порядку та у строки, визначені законами України.

Податковий кредит — сума, на яку платник податку має право зменшити податкове зобов'язання звітного періоду, відповідно до норм чинного законодавства.

Ведення податкового обліку є обов'язковим для балансових установ банку.

Балансові установи банку сплачують наступні загальнодержавні податки і збори (внески) та місцеві податки і збори (обов'язкові платежі): Загальнодержавні податки і збори (обов'язкові платежі) встановлюються Верховною Радою України і справляються на всій території України.

Збір до Фонду гарантування вкладів фізичних осіб встановлений відповідно до Закону України від 20.09.2001 № 2740-III «Про Фонд гарантування вкладів фізичних осіб». Розрахунок зобов'язання зі сплати збору на обов'язкове державне пенсійне страхування

подається платниками до органу Пенсійного фонду для реєстрації протягом 20 календарних днів, наступних за останнім календарним днем звітного (податкового) місяця.

Податкова декларація про збір за використання радіочастотного ресурсу України податкові декларації подають до органів податкової служби щомісяця протягом 20 календарних днів, наступних за останнім календарним днем звітного (податкового) місяця).

2. Декларація про прибуток банку

Податковий облік ведеться з метою нагромадження даних про валові доходи та валові витрати і використовується для складання податкової звітності (декларації про прибуток банківської установи).

Порядок ведення податкового обліку визначається банком самостійно.

Податковий облік може здійснюватись:

- позасистемно;
- на рахунках управлінського обліку за 8-им класом;
- на балансових рахунках.

У випадку позасистемного ведення обліку валових доходів і валових витрат установа банку позасистемно здійснює окремий від бухгалтерського податковий облік.

При веденні обліку валових витрат на рахунках управлінського обліку установа банку здійснює податковий облік на окремих рахунках, які відкриваються банком самостійно.

Податковий облік ведеться за рахунками 8-го класу «Управлінський облік» згідно Плану рахунків податкового обліку.

Побудова плану рахунків податкового обліку аналогічна «Плану рахунків бухгалтерського обліку комерційних банків України», який затверджений постановою Правління НБУ від 21.11.97 р. № 388 для ведення фінансового обліку. План складається з розділів, груп, рахунків.

Декларація з податку на прибуток банку (далі — декларація) подається платником незалежно від того, виникло у звітному періоді у платника податкове зобов'язання чи ні.

Податок на прибуток за квартал, півріччя, три квартали та рік розраховується наростаючим підсумком з початку календарного року.

У декларації зазначаються усі передбачені в ній показники. У разі, якщо той чи інший рядок не заповнюється через відсутність операції (суми), то такий рядок прокреслюється.

Дані, наведені в декларації, повинні підтверджуватись первинними документами обліку та відповідати податковому обліку (звітності).

Достовірність даних підтверджується підписами керівника і головного бухгалтера та засвідчується печаткою банку (філії).

В основній частині показники відображаються на підставі норм, установлених Законом України від 28.12.1994 №334/94 ВР «Про оподаткування прибутку підприємств» (далі — Закон про оподаткування прибутку).

3. Декларація з податку на додану вартість

Декларація складається зі вступної частини та чотирьох розділів, з них платником заповнюються перші три розділи та вступна частина, четвертий розділ заповнюється працівниками податкової інспекції (адміністрації) лише на оригіналі декларації, який залишається в податковій інспекції (адміністрації).

Декларація подається до податкового органу за місцем реєстрації особою, яка зареєстрована платником податку на додану вартість згідно з вимогами чинного законодавства.

Довідка має бути підтверджена підписом платника, якщо платник — фізична особа, чи печаткою та підписами відповідальних посадових осіб (директора, головного бухгалтера) — її інших випадках (особа, яка визначена як платник податку на додану вартість, крім фізичних осіб).

4. Правила складання, та терміни подання Довідки про суми виплачених доходів і утриманих із них податків фізичних осіб

Порядок складання та подання банками довідки ф. № 8ДР (далі — Порядок) регулює подання органам державної податкової служби України тих відомостей про суми виплачених доходів і утриманих з них податків фізичних осіб, які передбачені статтею 9 Закону України «Про Державний реєстр фізичних осіб — платників податків та інших обов'язкових платежів» та постановою Кабінету Міністрів України від 6 листопада 1997 року № 1232 «Про заходи щодо впровадження ідентифікаційних номерів фізичних осіб — платників податків та інших обов'язкових платежів».

Наказом ДПА У «Про затвердження змін та доповнень до деяких нормативно-правових актів Державної податкової адміністрації України» від 08.04.03 р. № 164 (далі Наказ № 164), який набрав чинності з 16 червня 2003 року, внесено зміни та доповнення до форми довідки про суми виплачених доходів і утриманих з них податків фізичних осіб (ф. № 8ДР), затвердженої наказом ДПАУ від 30.12.97 р. № 473, та до порядку її заповнення (подання).

Відомості за ф. № 8ДР подаються до органів державної податкової служби щокварталу до 15 числа місяця, наступного за звітним періодом. Починаючи із другого кварталу 2003 року Відомості будуть подаватися за новою ф. № 8ДР.

В довідках заноситься інформація про всіх фізичних осіб, які перебували із ними у трудових відносинах, незалежно від того, отримували громадяни доход у звітному періоді чи ні, та засновників (громадян) господарських товариств, яким проводились виплати у звітному періоді.

Довідка може подаватися як на паперовому носії формату А4 (кількість аркушів не обмежується), так і в електронному вигляді та його роздрукованій копії (за формою довідки).

Довідка готується у двох екземплярах. Довідки подаються до органів державної податкової служби щоквартально до 15 числа місяця, наступного за звітним періодом.

6. ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ, ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНИХ АКТІВ

ЗАКОНОДАВЧІ ТА НОРМАТИВНІ АКТИ

1. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. №996 — XIV [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Положення про організацію бухгалтерського обліку та звітності в банківських установах України: Затв. Постановою Правління НБУ від 30.12.1998 р. за №566 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Положення про формування коригуючих проводок, що здійснюються банками України: Затверджене Постановою Правління НБУ від 09.10.2001 р. №427 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
4. Правила організації статистичної звітності, що подається до Національного банку України: Затв. Постановою Правління НБУ від 19.03.2011 р. №124 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
5. Інструкція про безготівкові розрахунки в національній валюті: Затверджена Постановою Правління НБУ від 21.01.2004 р. №22 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
6. Про затвердження Інструкції з бухгалтерського обліку основних засобів і нематеріальних активів банків України від 20.12.2005 р. №480 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
7. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні: Затв. Постановою правління НБУ від 28.08.2001 р. №368 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
8. Правила бухгалтерського обліку уповноваженими банками операцій в іноземній валюті та банківських металах: Затверджені постановою Правління НБУ від 16.12.1998 р. №520 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
9. Правила бухгалтерського обліку операцій з використанням платіжних карток України: Затв. Постановою Правління НБУ від 08.04.2005 р. №123 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
10. Інструкції про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах: Затв. Постановою Правління НБУ від 12.11.2011 р. №492 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

НАВЧАЛЬНА ЛІТЕРАТУРА

11. Васюренко О.В. Облік і аудит у банках : навч. посіб. / О.В. Васюренко. — К.: Вид-во «Знання», 2006. — 613 с.
12. Волкова І.А. Бухгалтерський облік у банках : навч. посіб. / І.А. Волкова, О. Ю. Калініна. — К.: ЦУЛ, 2012. — 520 с.

13. Герасимович А.М. Облік і аудит в банках / А.М. Герасимович, Л.М. Кіндрацька, Т.В. Кривов'яз. — К.: КНЕУ, 2005. — 536 с.
14. Кіндрацька Л.М. Облік у банках : навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / Л.М. Кіндрацька, Ю.К. Семеніченко, М.Ю. Тяхляєва. — К.: КНЕУ, 2006. — 404 .
15. Кіндрацька Л.М. Фінансовий та управлінський облік у банках : підручник / Л.М. Кіндрацька. — К.: КНЕУ, 2011. — 816 с.
16. Литвин Н.Б. Фінансовий облік у банках (у контексті МСФЗ) : підручник / Н.Б. Литвин. — К.: "Хай-Тек Прес", 2010. — 608 с.
17. Облік і аудит у банках : навч. посіб. / О.Б. Васюренко, Л.Б. Сердюк, О.М. Сидоренко та ін.; За ред. О.Б. Васюренка. — 2-ге вид., перероб. і доп. — К.: Знання, 2011. — 623 с.
18. Снігурська Л.П. Облік у банках (у схемах і таблицях) : навч. посібник / Л.П. Снігурська ; за ред. Л.М. Кіндрацької. — К. : КНЕУ, 2012. — 519 с.
19. Табачук Г.П. Фінансовий облік у банках : навч. посіб. / Г.П. Табачук, О.М. Сарахман, Т.М. Бречко. — К.: ЦУЛ, 2010. — 424 с.

ІНТЕРНЕТ РЕСУРСИ

20. <http://aub.org.ua> – веб-сайт Асоціації українських банків.
21. <http://bank.gov.ua> – офіційний веб-сайт Національного банку України.
22. <http://mdaufin.org.ua> – веб-сайт кафедри фінансів Миколаївського державного аграрного університету.
23. <http://pidruchniki.ws> – бібліотека українських підручників.
24. <http://portal.rada.gov.ua> – офіційний веб-сайт Верховної Ради України.
25. <http://www.bank.gov.ua/control/bankdict/banks> – довідник банківських установ.
26. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського.
27. <http://www.nssmc.gov.ua> – офіційний веб-сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку.
28. <http://www.ukrbanks.info> – все про банки в Україні.
29. <http://www.ukrstat.gov.ua> – офіційний веб-сайт Державної служби статистики.

Робочу програму склала:
асистент кафедри фінансів

Т.О. Чайка